

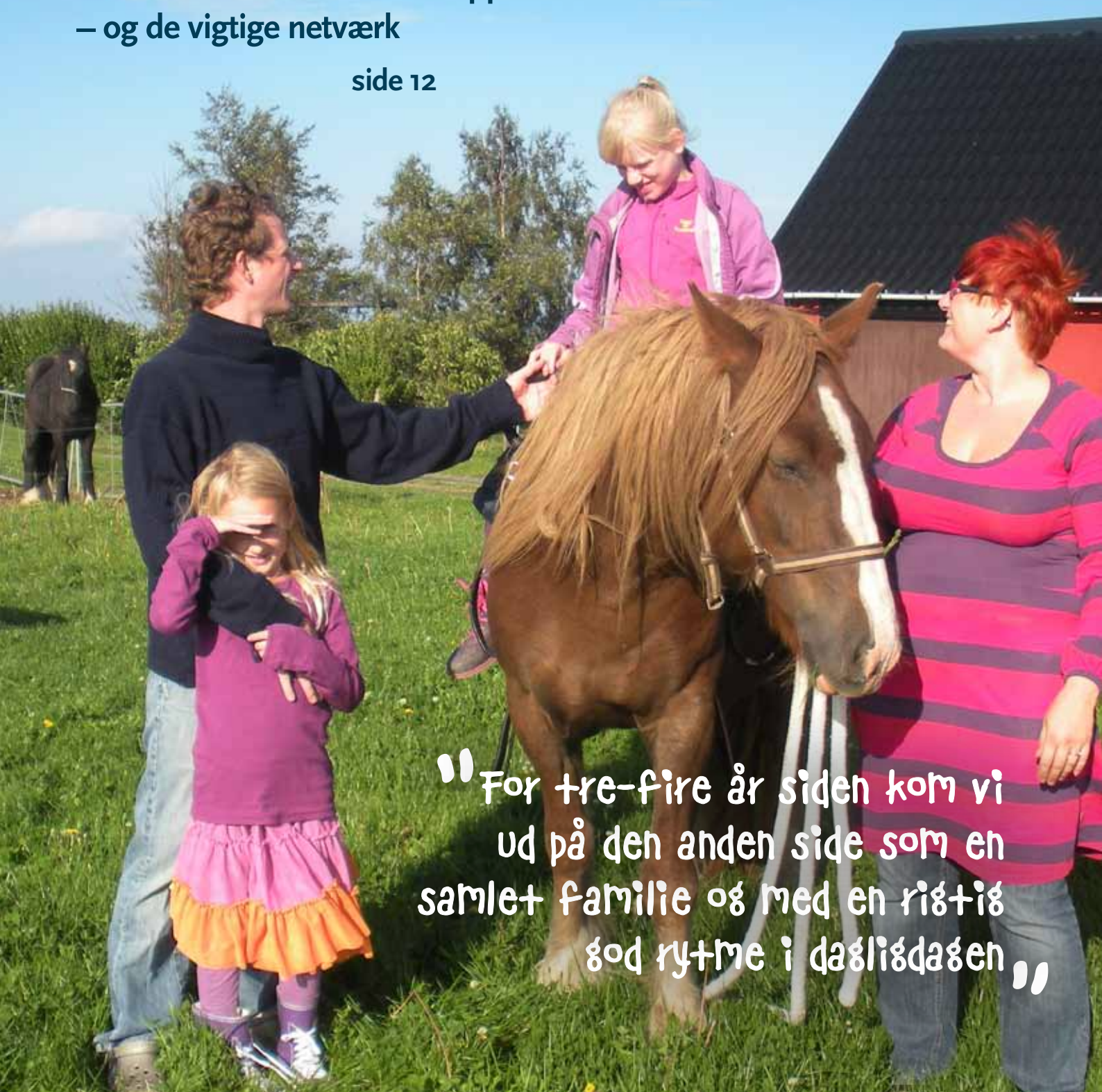
UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 6. OKT. 2011

lev
bladet

60. ÅRGANG

Mød familien Bjerregaard og læs om deres liv med et handicappet barn – og de vigtige netværk

side 12

” For tre-fire år siden kom vi ud på den anden side som en samlet familie og med en rigtig god rytme i dagligdagen ”

ANNONCE

ind- hold

4 Kort nyt

5 Leder – Tilsyn i botilbud – kun en del af løsningen

6 Indflydelse på eget liv
– Kommunikationsteknologi som toppen af specialpædagogik

9 LEVs landskonference – Kommunikation er alt

10 Forbedrede forhold i botilbud, tabt arbejdsfortjeneste m.m.
– Nu er det tid til indfrielse af valgløfterne

12 Et godt liv med overskud
– Mød Alberte og de øvrige medlemmer af familien Bjerregaard

20 Forråelsen af personalet i arbejdet med voldsom adfærd
– Et tabu vi bør tale om

28 Videoanalyse
– På opdagelsesrejse i mødet mellem mennesker

35 LEVs årsregnskab 2010

45 LEVs boligkonference

46 Kort nyt

Outsider kunstnere skal uddannes i København

Københavnske unge med særlige behov som for eksempel udviklingshæmmede eller sindslidende får nu mulighed for at uddanne sig til kunstnere. Bag den treårige uddannelse står GAIA Museum Outsider Art i Randers, der i januar 2012 åbner et kombineret værksted og galleri i hovedstaden.

På GAIA Akademi undervises de studerende i kunstpraktiske discipliner og kunstformidling. Uddannelsen omfatter også erhvervspraktik på forskellige kunst- og kulturinstitutioner i København. Desuden skal de unge indgå i den daglige drift af galleriet, der vil udstille outsiderkunst fra både Danmark og udlandet.

Museumsleder Dorte Eiersbo lancerede sidste sommer uddannelsen i Randers og har gode erfaringer med at give udviklingshæmmede og unge med psykiske lidelser en pensel i hånden: "De udfordres til at udtrykke sig med et helt nyt sprog og opdage nye sider af sig selv. Den spirende fornemmelse af at se sig selv som kunstner er meget vigtig for dem, og det første hold har vist sig at have et fantastisk talent, som både har overrasket de unge selv og deres forældre", siger hun.

GAIA Akademi henvender sig til unge mellem 16 og 25 år, der er i målgruppen for Særligt Tilrettelagt Uddannelse (STU). Optagelse finder sted gennem Ungdommens Uddannelsesvejledning København. Læs mere om Gaia på www.gaiamuseum.dk.

Nyt program

lærer børn med sprogvanskeligheder at læse og skrive

Hjælpefirmaet Abilia lancerer nu et komplet interaktivt undervisningsprogram, AAC-skole, der indeholder pensum til 1. og 2. klassetrin, så elever uden sprog ved hjælp af symboler og talesyntese kan følge undervisningen i klassen, så længe det er muligt.

"Mange elever med sprogvanskeligheder mangler muligheden for at udtale og forme lyde, som er en hjælp i normal læse- og skriveoplæring. AAC-skole har bogstavlyde, som eleverne kan lytte til. Mange elever kan lære at lytte til deres indre stemme og høre bogstavlydene, når de skal lære at læse og skrive", forklarer specialpædagog Anni Margrethe Falck, der i samarbejde med Abilia har udviklet AAC-skole.

AAC-skole er et komplet interaktivt undervisningsprogram til folkeskoleelever med sprogvanskeligheder med behov for Alternativ Supplerende Kommunikation, ASK. Børnene lærer at læse, skrive og regne ved hjælp af PCS-symboler og talesyntese. Programmet indeholder folkeskolens pensum i alle fag til og med 2. klasse, hvilket gør det muligt for eleverne at følge undervisningen sammen med deres klasse. Målet er, at eleven med tiden skal kunne kommunikere frit med grafiske symboler eller ved hjælp af alfabetet.

I AAC-skole er der over 2500 symboler, der yderligere kan bøjes i køn, grader og tider. Det giver eleverne mulighed for at nuancere deres sprog og deltage aktivt i undervisningen.

AAC-skole er et gratis program, men det forudsætter licens til Programsnedker, PCS-symboler og talesyntese. Læs mere på www.abilia.dk.

Europæere mest åbne over for handicappede

En undersøgelse fra Gallup i 112 lande viser, at der er stor forskel på, hvordan mennesker med udviklingshæmning betragtes i lokalsamfundet.

Mere end halvdelen (55 procent) siger i undersøgelsen, at den by eller det område, hvor de bor, er et godt sted at bo for mennesker med udviklingshæmning. Det formodede bedste sted at bo er i Europa, hvor 80 procent siger, at deres område er godt for udviklingshæmmede. Lavest er tallet i det tidligere Sovjetunionen (47 procent) og Asien (46 procent).

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEV'S LANDSFORMAND

Tilsyn i botilbud – kun en del af løsningen

Først var der Strandvænget, så Tokanten og senest Skarridsøhjemmet – sager, som over de seneste fire-fem år har dokumenteret uhyrlige forhold og uværdig behandling af sårbare mennesker med udviklingshæmning i botilbud.

På nogle områder er der behov for at handle nu – det gælder for eksempel kommunernes varetagelse af tilsynet med bosteder for mennesker med udviklingshæmning og tilsynet med den enkelte beboers situation og udvikling.

Indtil videre har svarene på disse skandaler været utilstrækkelige. Det er blevet til sympatiske og foragede udtalelser fra diverse socialministere og nogle relevante og spændende – men ret beset beskedne – udviklingsprojekter i en håndfuld kommuner. Men fra sagen om Strandvænget indløb for over fire år siden

og til nu, er der reelt ikke taget seriøst fat på at skabe de nødvendige og mere grundlæggende forandringer.

Derfor skrev jeg kort inden valgets udskrivelse til daværende socialminister Benedikte Kiær for at bede hende tage stilling til en række konkrete forslag, som vi i LEV har til, hvordan vi får taget ordentligt fat på udviklingen af indsatsen for mennesker med udviklingshæmning i botilbud.

I brevet til socialministeren – som du kan læse i sin fulde længde på lev.dk – oplister jeg en række forslag til, hvad man bør tage fat på fra Folketing og regerings side.

På nogle områder er der behov for at handle nu – det gælder for eksempel kommunernes varetagelse af tilsynet med bosteder for mennesker med udvik-

lingshæmning og tilsynet med den enkelte beboers situation og udvikling. Der er mange tegn på, at det er en opgave, som slet ikke håndteres tilfredsstillende i mange kommuner.

Tilsyn smager jo af kontrol, overvågning og mistillid – der er nogle, som skal holde øje med, om nogle andre gør det godt nok. Og kontrol er og bliver et element i tilsynet. Men der er grænser for, hvor langt vi kan komme med kontrol. Kontrol skal gå hånd i hånd med en målrettet og forpligtende støtte til udvikling, der kan skabe konkrete forandringer til gavn for beboerne. Et omhyggeligt tilsyn er således ikke meget værd, hvis de ansvarlige myndigheder ikke sørger for, at der rettes op på de forhold, som tilsynet kritiserer.

Debatten om tilsyn ender tit i spørgsmålet om, hvem der skal stå for tilsynet. Skal det være kommunerne selv? Skal det være regionerne? Eller skal ansvaret ligge i staten? Den organisatoriske forankring er selvfølgelig ikke ligegyldig, men vi må på den anden side ikke tro, at vi løser problemerne ved blot at forankre det uden for kommunerne.

Det vigtigste ved et tilsyn er, at det giver beskyttelse og fører til konkrete positive forandringer for den enkelte borger. Derfor foreslog jeg også den daværende socialminister, at der etableres en ambitiøs, national enhed, som for alvor kan give kvaliteten af tilsynet et skub opad.

Det forslag – og de øvrige i brevet – håber jeg, at den nye minister vil forholde sig åbent og konstruktivt til. Vi er nødt til at komme videre, før den næste skandale om omsorgssvigt melder sig.

AF ARNE DITLEVSEN ■

Torsdag er vi på Skype

Kommunikationsteknologi kan være toppen af specialpædagogik, fordi det giver mulighed for at arbejde med relationer og netværk på et individuelt plan. Men det kræver en målrettet og vedholdende indsats, hvis det skal have en varig effekt på børnene og de unges trivsel og udvikling

Birthe Mousten med sønnen Bjarke der har boet fire år på Skovbo.

udveksling af billeder, så barnet kan få opfyldt ønskede mål og behov.

MEDARBEJDERNE SOM IT-FRONTKÆMPERE

Alle børn på Skovbo blev fra projektets start screenet af personale og forældre for at finde ud af, hvilke muligheder for kommunikationsteknologi de hver især havde og hvilke teknologier, de havde brug for. Det var med til at sætte fokus på, hvad kommunikationsteknologi er, og hvad den kan bruges til.

Et af målene for IAT-projektet var for ledelsen på Skovbo at forenkle og sikre adgangen til kommunikationsværktøjerne – uanset hvem der er på arbejde. Hvis kommunikationen i forhold til den enkelte beboer er baseret på dagskemaer med billedsymboler, kan det være en mindre katastrofe, hvis en medarbejder glemmer at sætte skemaerne op til næste dag. Det kan man undgå, hvis den form for information kører elektro-

nisk – for eksempel ved hjælp af PECS – så bliver det ikke glemt.

Et af resultaterne af IAT-projektet er et idékatalog om teknologi til mennesker med funktionsnedsættelser. Her kan man blandt andet læse om, hvordan man kommer godt i gang med it, teknologi-screening, organisering og planlægning.

- Det har været inspirerende at være med til at afprøve og udvikle nye teknologier. Vi har helt afgjort fået udvidet vores kendskab og færdigheder i forhold til it, og vi har tydeligvis givet vores børn og unge nye og spændende muligheder. Men det er vigtigt, at vi nu fastholder initiativerne. Det gør vi primært ved at sikre, at it-kompetencerne er implementeret i personalegruppen. Vi har således screenet alle medarbejdernes it-kompetencer, og der er lavet individuelle it-udviklingsplaner. Når vi går ind i et projekt, så gør vi det 100 procent, understreger Gunner Dalgaard.

KOM GODT I GANG...

I det idékatalog, som er et af resultaterne af projektet Implementering Af Teknologi, er der masser af lavpraktiske råd til, hvordan man kan komme i gang med at arbejde med teknologi på bosteder. For eksempel kan man blive lidt klogere af følgende ti punkter til organisering af it-projekter:

1. Fuld opbakning fra ledelsen på bostedet
2. Udpeg en projektmedarbejder (it-tovholder), der får støtte fra ledelsen
3. Relevant uddannelse og personlig støtte til projektmedarbejderne
4. Anskaffelse af it-udstyr i høj kvalitet og internet
5. Anskaffelse af passende software programmer
6. Regelmæssig og tilstrækkelig kompetence-udvikling til alle medarbejdere
7. Løbende kvalitetsvurdering af computerbrugen på bostedet
8. Styrke dialogen mellem involverede personalegrupper
9. Netværk til andre organisationer
10. Etablering af en styregruppe

**Find mere inspiration på
www.handicagogit.dk**

KOM- MU- NIKA- TION ER ALT

- ER ALT KOMMUNIKATION?

LEVS LANDSKONFERENCE
FREDAG D. 11. 11. 2011
TRINITY HOTEL OG KONFERENCECENTER
I FREDERICIA

PROGRAM OG TILMELDING
PÅ LEV.DK

Til den nye regering:

**Vi har løsningen
på affolkningen af
udkants-Danmark...**

Valgløfter til mennesker med

AF THOMAS GRUBER, KONSULENT I LEV ■

LEV fik markante løfter i forbindelse med valgkampen. De partier, som nu har opnået flertal, har blandt andet lovet, at det nu endelig er tid til at tage seriøst fat på at forbedre situationen for mennesker med udviklingshæmning i botilbud

Valget er overstået, og Danmark har fået en ny regering med Helle Thorning i spidsen. Vilkkårene og udviklingsmuligheder for mennesker med udviklingshæmning var ikke øverst på valgets dagsorden.

Men det er lykkedes LEV at få en række kontante meldinger fra de fleste af Folketingets partier. Kort efter valgets udskrivelse sendte vi ti skarpe spørgsmål til alle partiers handicapordførere. Vi fik svar fra alle partier i det parlamentariske grundlag for den nye regering – og der er masser at arbejde videre med.

- Med svarene på de ti skarpe spørgsmål har vi et godt grundlag for det videre arbejde. Vi har fået nogle helt klare meldinger, og dem skal vi selvfølgelig holde partierne fast på, udtaler LEVs Landsformand Sytter Kristensen.

LØFTER OM INDSATS I FORHOLD TIL BOTILBUD

Flere af spørgsmålene til ordførerne handlede om, hvorvidt politikerne vil arbejde for forbedring af situationen for udviklingshæmmede i botilbud. Både de fysiske rammer – små værelser uden eget bad mv. – og den måde hjælpen gives til den enkelte.

målrettet ind. Ikke blot med en håndfuld udviklingsprojekter, men med ambitiøse reformer, som kan skabe langsigtede og varige forandringer. Det skrev jeg ret detaljeret om til den afgående socialminister kort inden valget. Og jeg er meget glad for at kunne konstatere, at der er politisk vilje til at tage fat, udtaler Sytter Kristensen.

OPBAKNING TIL FINANSIERINGSREFORM

Diskussionen om kommunernes udgifter på handicapområdet har været heftig det seneste års tid. Og det er ikke kun blevet ved debatten – rigtig mange kommuner har foretaget voldsomme beskæringer i hjælpen til mennesker med udviklingshæmning. Derfor spurgte LEV ordførerne: *"Mener du, at der er behov for en finansieringsreform på handicapområdet? Fx en ny udligningsordning mellem kommunerne eller et større og mere direkte statsligt finansieringsansvar?"*

Til det svarer ordførerne fra både S, SF, R og EL "JA", og flere af dem uddyber svaret. René Skau Björnsson fra Socialdemokraterne, skriver for eksempel: *"Vi vil nedsætte et udvalg, der skal se på finansieringen af det specialiserede socialområde, lige nu bliver der tænkt alt for meget økonomi og for lidt menneske i kommunerne"*.

Der er også politisk opbakning til en række andre af LEVs mærkesager. Det gælder for eksempel både modstanden mod loftet over tabt arbejdsfortjeneste, opgør med reglerne om handle-beta-lingskommune, og problemet med de høje huslejer og den lave førtidspension m.fl.

SEND FOLKETINGSMEDLEMMERNE EN REMINDER

På lev.dk kan man sende en række postkort med temaer, som kredser om vilkkårene for mennesker med udviklingshæmning. Kortene er lavet med et glimt i øjet. For eksempel står der på et kort: Vi har løsningen på affolkningen af udkants-Danmark". På kortets bagside er LEVs svar på udfordringen: "Alle skal flytte tilbage til deres fødekommune. Det bliver mange udviklingshæmmede tvunget til - og så kan vi vel også".

Man kan sende kortene som såkaldte e-kort fra LEVs hjemmeside. Eksempelvis kan man sende kortene til sine lokalt valgte folketingsmedlemmer. De skulle jo nødtigt glemme deres pæne ord om forbedrede forhold for mennesker med udviklingshæmning, når nu dagligdagen i Folketinget begynder at indfinde sig.

udviklingshæmning

Eksempelvis svarer S, SF og EL klart nej til spørgsmålet om, hvorvidt det er rimeligt at være henvist til at leve et helt liv på 10 eller 20 m² med bad på gangen og uden eget køkken. R og DF svarer "Hverken ja eller nej", men begge partier anerkender, at det ikke er godt nok.

Når det gælder indholdet og organiseringen af hjælpen i botilbud, så er der også politisk vilje at spore. På spørgsmålet om, hvorvidt politikerne mener, at der er behov for særlige initiativer, der kan skabe bedre forhold for mennesker med udviklingshæmning i botilbud, svarer både S, SF, R og EL klart ja.

- Sagen om Skarridsøhjemmet og de øvrige skandaler, vi har set de seneste fem-seks år, har vist et behov for, at der sættes

STOP URIMELIG FRIEBETALING

I relation til feriebetaling – det vil sige udviklingshæmmedes betaling for personalets løn mv. i forbindelse med en kort sommerferie – så er der også stor enighed blandt de partier, som udgør den nye regerings parlamentariske grundlag. Samtlige ordførere fra S, SF, R og EL synes, det er urimeligt og vil arbejde på, at der sættes en stopper for det.

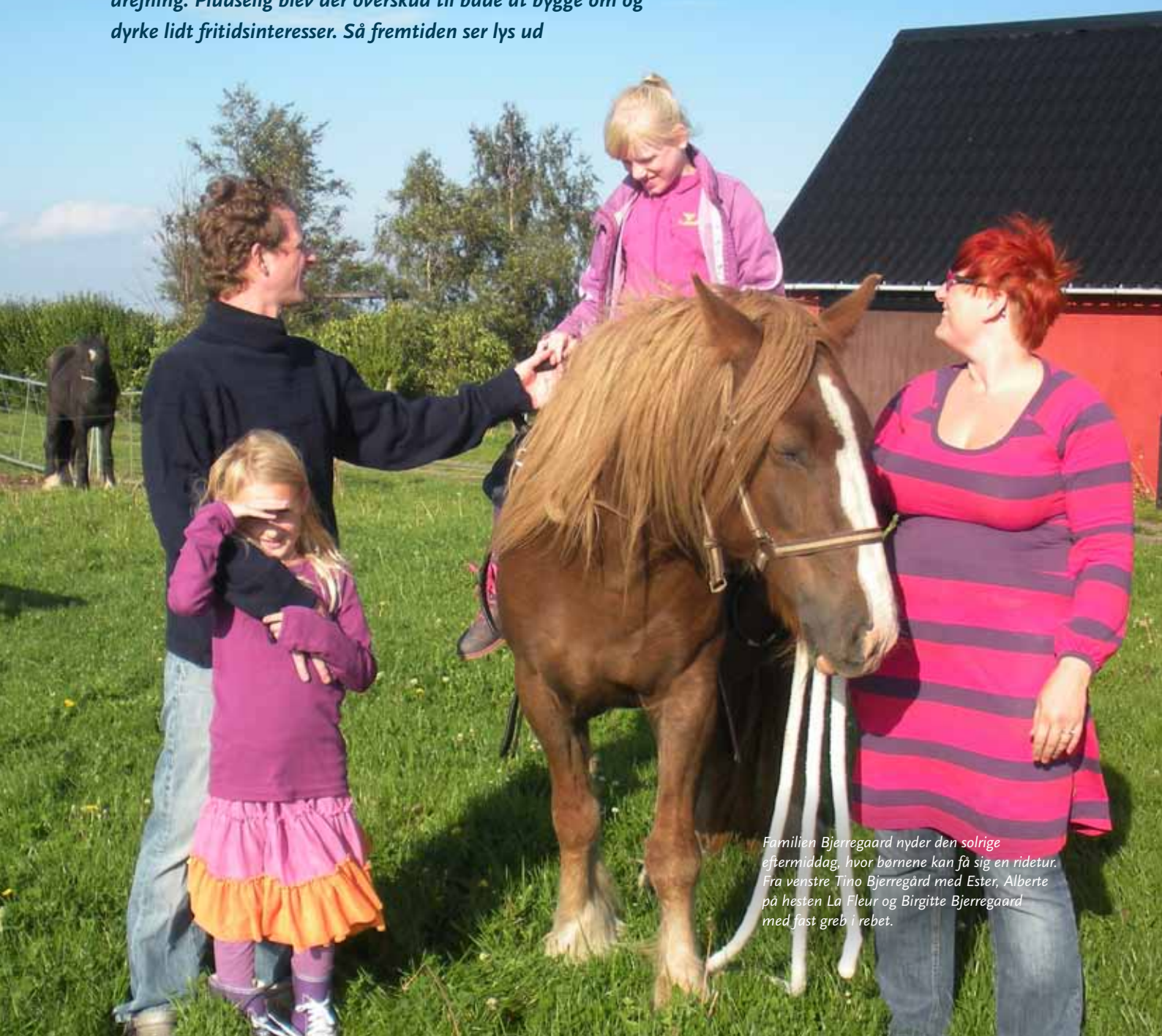
Anne Baastrup fra SF skriver for eksempel *"Det er ikke rimeligt. Det vil jeg arbejde hårdt på at få lavet om"*. På det samme spørgsmål svarer Nadeem Farooq fra Det Radikale Venstre, at han vil arbejde for at *"udgifter til udviklingshæmmede bliver løftet ud af kommunernes serviceramme, så det ikke direkte er økonomien, der gør, at kommunerne kræver løn af udviklingshæmmede"*.

Svarene på de ti skarpe spørgsmål til politikerne, som reelt i flere tilfælde er reelle valglofter til mennesker med udviklingshæmning, er blandt de mange temaer, vi løbende har orienteret om i LEVs nyhedsbrev i forbindelse med valgkampen. Du kan også tegne et abonnement på nyhedsbrevet på www.lev.dk - klik på "Nyhedsbrev".

Et godt liv med overskud i hverdagen

Da alt det praktiske var på plads omkring Alberte, der har Angelman syndrom, tog familien Bjerregaards liv en markant drejning. Pludselig blev der overskud til både at bygge om og dyrke lidt fritidsinteresser. Så fremtiden ser lys ud

Familien Bjerregaard nyder den solrige eftermiddag, hvor børnene kan få sig en ridetur. Fra venstre Tino Bjerregård med Ester, Alberte på hesten La Fleur og Birgitte Bjerregaard med fast greb i rebet.

Et stort smil breder sig på Albertes ansigt, inden hun kigger op og begynder at grine glad.

Jo, Birgitte Bjerregaards forslag om, at hun og datteren skal gå ud og se til hesten La Fleur og måske få en lille ridetur er faldet i rigtig god jord.

Det er en dejlig sensommer eftermiddag, og solen skinner. Familien Bjerregaard er for en gang skyld samlet allerede midt på eftermiddagen, så i dag er der tid til, at Alberte kan få en ridetur.

- Hun elsker at ride, siger Birgitte, som også selv rider, og derfor har insisteret på, at når man bor på landet, skal man selvfølgelig have heste. Hun har selv redet den fire-årige tinker-hest La fleur til, og den er blevet så flink og rolig, at begge børn – både ti-årige Alberte og Ester på otte – med glæde sætter sig op.

- Ja, vi mangler bare, at Tino også kommer i gang, griner Birgitte og peger på to ungheste på marken.

- Han kan passende lære at ride, når de to der skal i gang, mener hun.

Birgitte og Tino Bjerregaard bor med deres to døtre, Alberte og Ester på en lille

landejendom nogle få kilometer uden for Østermarie på Bornholm, og her er alt, hvad hjertet kan begære af plads, natur og frisk luft, katte og hund, høns og heste.

De fysiske rammer er pragtfulde, og tilmed har livet lige så stille formet sig på den helt rigtige måde for familien, så der er blevet overskud til både at nyde hjemmet og hinanden og se fremad med positiv forventning.

SVÆRT HANDICAP

Alberte er født med fejl i kromosom nummer 15. Det er en sjælden sygdom kaldet Angelman Syndrom, og den bevirker, at hun på en lang række felter aldrig kommer videre i udviklingen end et-til-to-års stadiet. Hun vil aldrig få et sprog og vil aldrig blive i stand til at tage vare på sig selv.

Alberte kom netop til os, fordi vi kan tumle et barn som hende

- Men et karakteristika ved sygdommen er samtidig, at de ramte altid er glade. Det er Alberte også altid, forklarer Tino. Det store smil, Alberte kan sende, og den latter, som kan boble ud af hende, varmer langt ind i hjertet, og får ham altid i godt humør.

- Albertes livsglæde er smittende. Hun er vores solstråle i dagligdagen, understreger han.

Birgitte fortæller, at hun allerede kort efter Albertes fødsel havde mistanke om, at noget var galt. Alberte var anderledes end de andre spædbørn i mødregruppen, mere indesluttet og forsøgte ikke at få øjenkontakt. Men det var først, da Alberte var otte måneder, at Tino og Birgitte fik klar besked om, at hun vitterlig fejlede noget, og hun var to år, da diagnosen kom.

*Cirkusprinsesse
Ester kan
sagtens dupere
sit publikum.*

For tre-fire år siden kom vi ud på den anden side som en samlet familie og med en rigtig god rytme i dagligdagen

- Uha, det var en stor lettelse, husker parret. De fik noget helt konkret at forholde sig til og en håndfast forklaring at give familie og venner.

Men parret indrømmer samtidig, at der sammen med diagnosen dukkede nye vanskeligheder op, som tog ufatteligt hårdt på dem.

- Vi har været nede og vende på bunden med stress og depression begge to, fortæller Tino. Men han understreger, at det absolut ikke var bevidstheden om at have fået et handicappet barn, der plagede dem.

- Vi har altid været fuldt fortrolige med situationen og har vidst, at det skal vi nok klare. Nej, det der tog så hårdt på os var alt det praktiske, som diagnosen affødte, pointerer han.

Hele systemet omkring Alberte skulle op at køre. Uendelige stabler af skemaer skulle udfyldes.

- Det var som at slå i dyner, svar trak ud, vi var ved at blive vanvittige, forklarer de. Birgitte arbejdede på kontor, men måtte sige op, fordi det at lave ansøgninger og hænge i telefonen og ringe fra Herodes til Pilatus, vente og blive stillet om og skulle begynde forfra tog så meget tid og drænedes uhyggeligt mange kræfter. Kommunen var træg og familie og venner accepterede ikke altid vores problemer. Livet blev næsten uudholdeligt.

LYSET EFTER MØRKET

- Men alt det er overstået nu. For tre-fire år siden kom vi ud på den anden side som en samlet familie og med en rigtig god rytme i dagligdagen, siger Birgitte glad og Tino bekræfter.

- Ja ok, Roskildefestival kan vi stadig ikke tage på, men vi kan så meget andet, smiler han.

- Vi har fået en handicapbil, huset er blevet indrettet efter Albertes behov, familie og venner har forstået, at Alberte aldrig bliver anderledes. Alt er i orden nu, fastslår Tino og siger, at familien samtidig fik en rigtig god aflastningsplads til Alberte hver anden weekend hos et ægtepar i Østermarie.

- Det er et super samfund, vi bor i på den måde. Det skal vi være glade for. At strukturerne er faldet på plads har i den grad givet overskud.

- Ja, så meget, at jeg igen kan gå til yoga og Ester til gymnastik, vi kan tage til koncerter i Parken og i Malmø, siger Tino.

Alle familier med handicappede børn skal finde deres egen rytme, men når man har den, behøver livet ikke være mere besværligt end som så, mener familien Bjerregaard. Den er selvfølgelig nødt til at tage hensyn til Alberte og ankomme som de første til en fest, så hun ikke bliver stresset over at træde ind i en stue med mange, ukendte, snakkende mennesker. Familien er også nødt til at tage tidligt hjem fra sammenkomster, så Alberte kan komme i seng, men alt i alt

så siger man "ja tak" til invitationer, så ofte det er muligt.

- Vi taler ofte om, at Alberte kom netop til os, fordi vi kan tumle et barn som hende, siger Tino. Lige fra begyndelsen var han og Birgitte enige om, at de selvfølgelig ville have et barn mere, og der ikke skulle scanninger eller fostervandsprøver til under graviditeten.

- Vi var parate til at tage imod det barn, der kom – handicappet eller ej, siger Birgitte. Ester blev født to år efter Alberte og er fuldstændig normal.

Prikken over i'et i familiens hverdag kom, da Birgitte blev privat dagplejemor.

Nu er der ro over hjemmet om morgenen, fordi ikke alle skal ud af døren, og om eftermiddagen har Ester en at komme hjem til. Hun vil nemlig hellere hjem at lege frem for at gå i SFO.

Alberte er den første, der tager afsted om morgenen. En taxa henter hende og kører hende til dagskolen i Rønne. Tino kører Ester i skole i Østermarie og fortsætter selv til arbejde. Han er naturvejleder, og det betyder også en del arbejde udenfor "normal" arbejdstid. Men det gør ikke så meget mere, netop fordi Birgitte passer hjemmefronten.

DEN NEMMESTE OG DEJLIGSTE

Familien Bjerregaard er meget udadvendt, aktiv og social og har rigtig stor glæde af at være i netværksgrupper med forældre i lignende situationer.

I ni år har de været med i et lille netværk bestående af seks familier på Bornholm. Her har børnene helt forskellige handicaps, men forældrene kan støtte hinanden rigtig godt alligevel.

- Det helt fantastiske er, at vi alle hver især sidder og tænker, at præcis mit barn er det allerdejlige og har det absolut nemmeste handicap, griner Birgitte. Det er sådan, man vokser med opgaverne.

Forældreparret trækker da også bare på skuldrene og smiler, da Alberte pludselig rykker en klar plastiklomme til sig og forsvinder ind i stuen med den.

- Nu spiser hun den, siger Birgitte roligt. Du aner ikke, hvor mange balloner, gummihandsker, plastikposer, elastikker og andet, der er kommet gennem hende. Af en eller anden årsag elsker hun plastik.

- Og vand! Hun kan sidde i badekarret i timevis og plaske.

Familien er også aktiv i den landsdækkende Angelman-forening. En ganske lille forening, for der er ikke ret mange med den diagnose i Danmark.

Foreningen har et årligt sommerkursus, som virkelig er godt for alle fire. Ester møder andre børn, der er søskende til handicappede, Alberte hygger sig med de andre med Angelman, og forældrene både hygger sig, udveksler erfaringer og lærer en masse.

- Kanon godt, siger Tino og peger på, at det allerbedste råd man kan give nybagte forældre til handicappede børn er at tage kontakt med ligestillede og få snakket ud, få hjælp og gode råd.

- Især har nok fædre brug for at få vendt tanker og følelser med ligestillede mænd engang imellem, mener han. I foreningerne finder man forståelse, i modsætning til støtte eller medfølelse man kan få hos venner og familie.

Familien Bjerregaard er samtidig meget åbne overfor hele forskningsmiljøet omkring mennesker med udviklingshæmning og er ikke bleg for at stille op og lade Alberte undersøge i forbindelse med forskellige forskningsprojekter.

- Vi vil gerne selv vide meget mere om sygdommen, og synes det er interessant, hvis lægerne kan komme videre, siger de. Men ikke noget med at skære i Alberte!

DEN NÆRE FREMTID

Børn med Angelman Syndrom kan ikke lære så meget, men får selvfølgelig erfaringer hen ad vejen.

Alberte elsker at ride. Hun har rigtig fin balance på hesten og bevæger sig helt afslappet og naturligt deroppe.

Når hænderne er på ryggen, fristes man ikke til at pille i noget, og så er det meget nemmere at koncentrere sig om at se Ramasjang.

ANNONCE

Når Alberte er sulten, skal det gå stærkt med at finde maden frem. Det må Tino sørge for den her gang.

- Alberte er utrolig nysgerrig, og det betyder, at hun har lært en hel del, fordi nysgerrigheden driver hende, siger Tino og husker med stolthed den første gang, hun fandt ud af at gå uden om trappen for at komme hen til det, der lå bagved og så fristende ud. I år og måneder forud var hun nemlig gået lige ind i trappen.

Birgittes største oplevelse, som bliver gemt i hjertet, var, da Alberte halvandet år gammel første gang vendte hovedet mod hende henne i dagplejen, fordi hun havde genkendt sin mors stemme.

- Vi kender ikke fremtiden og må bare tage en dag ad gangen, siger forældrene, men en ting er de helt enige om allerede nu. Nemlig, at Alberte skal flytte rigtigt hjemmefra som 18-årig lige som andre unge.

- Vi har hørt om gru-eksempler, hvor handicappede, der bor hjemme indtil forældrene dør, får et chok, når de skal på institution. Det skal for alt i verden ikke ske her, pointerer Tino. Alberte skal have et liv udover det, vi kan tilbyde hende, men helst så tæt på os, at vi kan besøge hende mere end et par gange om året.

Af samme årsag skal Alberte her til efteråret begynde i aflastning en uge ad gangen.

- Vi havde håbet, det først blev aktuelt om et par år, men nu står institutionspladsen på Løvstikken i Rønne ledig, så vi er nødt til at slå til, siger Tino og peger på, at familien må se det fra den praktiske side og ikke lade følelserne løbe af med dem.

Birgitte fortæller, at hun og Tino mange gange har diskuteret, for hvis skyld Alberte skal på aflastning.

- For vores? For Esters eller for sin egen? Vi tror mere og mere på, at det er for hendes egen skyld. Vi kan se, hvordan hun nyder at have andre handicappede omkring sig, nyder at have de dygtige pædagoger til at bakke op.

- Men vi savner hende meget, bare de få dage hun er væk nu. Også Ester, så det bliver hårdt, siger Tino, men vedkender, at der også er en anden side af sagen.

- Helt ærligt, så savner vi da engang imellem at være impulsive, at køre en tur om aftenen, hvis vi har lyst, at spise ude og den slags. Alt det kan vi komme til igen, hvis Alberte bor et godt og trygt sted ude i byen. Det liv får vi selvfølgelig tilbage igen om otte år.

- Men så er vi måske for gamle til at tage på Roskildefestival, slutter Tino Bjerregaard og sender et stort smil over bordet til Birgitte.

DET GODE LIV - OG DE VIGTIGE NETVÆRK

Artiklen med Alberte og hendes familie er den første i en artikelserie i LEV Bladet om det gode liv med et barn med handicap. Kommende artikler følger i de næste LEV-blade. Løbende samler vi artiklerne på www.lev.dk.

Det overordnede tema for artiklerne er, at selv om det kan være utrolig hårdt at få et barn med handicap, så kan man altså godt leve et godt og rigt liv, hvis de rigtige omstændigheder er til stede.

En af betingelserne for det gode liv kan være netværk med andre i samme situation. Tino og Birgitte Bjerregaard fortæller i artiklen blandt andet om, at det har været vigtigt for dem at have netværk med andre familier med et barn med handicap. Her kan man få forståelse, hvor man hos familie og venner måske kan få støtte og medfølelse.

Hvis du har et barn med udviklingshandicap og har brug for at dele erfaringer og fiduser med andre i samme situation så tjek LEVs nye netværk for børnefamilier på connect.lev.dk.

ANNONCE

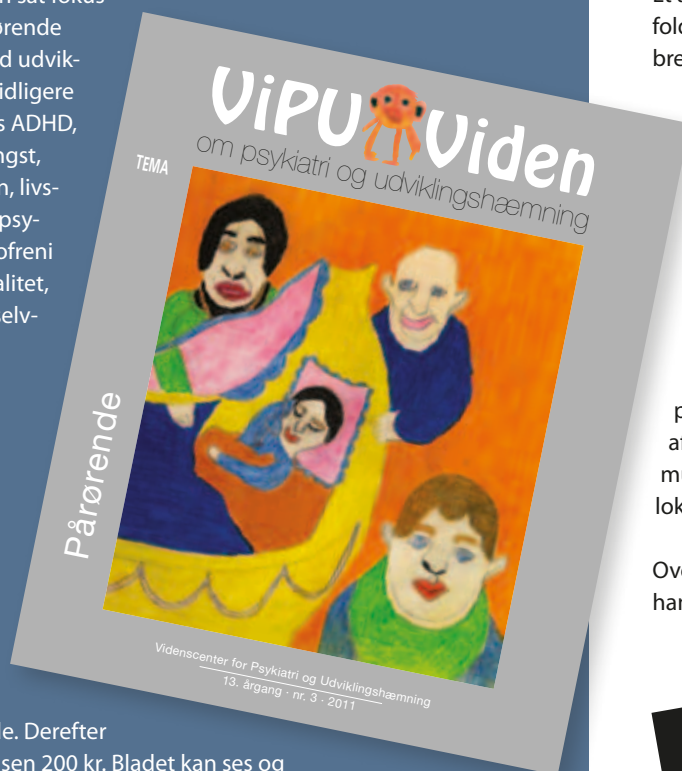
FÅ BLADET VIPU VIDEN TIL HALV PRIS

Er du pårørende til en udviklingshæmmet med en psykisk lidelse?

Hvert tredje menneske med udviklingshæmning får på et tidspunkt i livet en behandlingskrævende psykisk lidelse. Det kan være rigtig svært at være dobbelt ramt. Men viden og forståelse kan hjælpe et godt stykke hen ad vejen mod at få det bedre.

På Videnscenter for Psykiatri og Udviklingshæmning, der er en del af Center for Oligofrenipsykiatri, formidler man viden om psykiske lidelser hos mennesker med udviklingshæmning, bl.a. gennem tidsskriftet ViPU Viden, et kvartalstidsskrift om hvad der sker i feltet mellem psykiatri, psykologi og udviklingshæmning. Tidsskriftet sætter fokus på psykiske lidelser, på behandling, men også på forebyggelse og helse hos mennesker med udviklingshæmning. Hvert nummer har et tema, og i det seneste har man sat fokus på det at være pårørende til et menneske med udviklingshæmning. Af tidligere temaer kan nævnes ADHD, affektive lidelser, angst, demens, depression, livsstil, psykofarmaka, psykoterapi, OCD, skizofreni og psykoser, seksualitet, selvbestemmelse, selvskade, sorg.

ViPU tilbyder nu et abonnement på ViPU Viden til en særlig introduktionspris til pårørende: Du kan få ViPU Viden tilsendt netop nu for kun 100 kr. for et årsabonnement, der omfatter 4 blade. Derefter er abonnementsprisen 200 kr. Bladet kan ses og downloades fra hjemmesiden www.oligo.dk, hvor det også er muligt at tegne abonnement. Du er også meget velkommen til at sende en mail til videnscenter@oligo.dk eller kontakte centret telefonisk på tlf. 7847 1550.

LEV-kreds bag handicapmesse

LEV Stevns-Faxe-Vordingborg er medarrangør af Handicapmesse.dk, der finder sted i Hårlev Hallen søndag den 23. oktober i tidsrummet kl. 11.00-17.00.

Et af hovedmålene for udstillingen er mangfoldighed. Arrangørerne ønsker at vise så bredt et udbud af hjælpemidler, service-tilbud og fritidsaktiviteter for personer med handicap som muligt.

Arrangørerne siger selv om arrangementet: "Vi er en lille gruppe af ildsjæle, der mener, at ting ikke behøver være mere komplicerede end højest nødvendigt. Derfor har vi påtaget os, at arrangere handicapmesse.dk, der er en messe for alle slags handicappede – store som små, samt alle brugere af hjælpemidler. Vores hensigt er at bringe mulighederne direkte til brugerne i deres lokalområder."

Overskuddet fra messen går til støtte for handicapdrætten.

Læs mere om udstillingen på handicapmesse.dk

Forråelsen af personalet i arbejdet med voldsom adfærd

Voldsom adfærd er ikke blot en egenskab hos visse mennesker med udviklingshæmning. Personalet er en vigtig part i udviklingen heraf. Voldsom adfærd påvirker os alle i en grad, så vi risikerer at blive rå og brutale. Det er et tabu, som vi bør begynde at tale om

I mit arbejde som psykolog, supervisor og foredragsholder rundt om i landet møder jeg ofte personale, som arbejder med mennesker med udviklingshæmning med voldsom adfærd. Der er ingen tvivl om, at det er et meget slidsomt arbejde, som påvirker personalet meget. Måske mere end vi selv aner. I hvert fald mere end vi i fagkredse taler og skriver om.

Jeg har mødt personale, der har haft lyst til at slå en udviklingshæmmede, men som har formået at stoppe sig selv. Jeg har mødt personale, som har slået. Jeg har mødt personale, som vil fortsætte med at slå udviklingshæmmede.

Forråelsen ses langt fra kun, når personale slår. Forråelsen ses også, når vi trykker lidt for hårdt, når vi begynder at kunne lide at råbe efter den udviklingshæmmede, når vi siger hold kæft, når vi skælder ud og bliver verbalt ubehagelige. Når vi gør den udviklingshæmmede ked af det med sårende bemærkninger, når vi venter med at skifte bleen, når vi manipulerer med udgangspunkt i vores egen magelighed, når vi niver og river,

når vi nægter et knus, når vi venter med at reagere på nødkaldet, når vi nyder at konfrontere den enkelte med de triste fremtidsudsigter, når vi afviser eller forlader den udviklingshæmmede, når vi ignorerer den udviklingshæmmede, når vi lader ham eller hende gå grædende fra os, når vi lader den udviklingshæmmede vente, når vi ydmyger, når vi forsøger at undgå at give kontakt og omsorg, når vi straffer den udviklingshæmmede og når vi udfører forflytningerne hårdhændet.

Alle kan drives til det punkt, hvor vi forråes. Måske kan vi alle også drives til at slå. Det er en skræmmende tanke. Det er forståeligt, at dette er tabu. Det er vel de færreste af os, som kan acceptere som en del af vores selvbillede, at vi ydmyger, ignorerer, afviser eller slår de handicappe mennesker, som vi er ansat til at støtte og hjælpe.

MONSTERHISTORIER

I visse dele af behandlerværden er der prestige i at arbejde med udviklingshæmmede og hjerneskadede med voldsom adfærd. Når professionelle mødes, kan der sågar være en lille konkurrence om, hvem der arbejder med de mest voldsomme personer. Man kan måske mene, at det er meget uskyldigt, når nu personalet ikke belønnes økonomisk for sit arbejde. Men det er ikke så uskyldigt endda. Det medfører nemlig, at der fortælles historier, hvor den udviklingshæmmede eller hjerneskadede fremstår som det rene monster.

Monsterhistorier medfører, at vi bliver angste og vagtsomme – og på længere sigt forræede. Hvis jeg i mødet med et andet menneske forventer at skulle møde et monster, har relationen allerede fået en negativ start. Når jeg er bange og på vagt, vil det påvirke den udviklingshæmmede og i værste fald fremprovokere den voldsomme adfærd.

DEN VOLDSOMME ADFÆRDS GENSIDIGHED

Jeg talte for nylig med en ung hjerneskadet mand med voldsom adfærd. Han sagde, at man bliver dårligere til at stoppe sig selv, når man bliver vænnet til, at personalet er éns stopklodser. Han

kan mærke, at han – i løbet af de år, han har været hjerneskadet – er blevet dårligere til at tackle situationer, hvor der opstår småkonflikter i hverdagen. Den store ulempe ved at være på forkant er altså, at vi stopper situationen, inden erfaringsdannelsen kan ske.

Den unge mand påpegede også, at som bruger på en institution skal man indordne sig. Der bliver hele tiden trukket grænser, og det får negative konsekvenser, når man vil noget andet end dét, som personalet har besluttet. Han sagde: "Jeg har ikke noget liv – selve livet bliver banket ud af én, når man ikke kan være med til at bestemme. Og I gemmer jer bag, at I skal spare." Han sagde endvidere, at dét at være nederst i hierarkiet på en institution havde gjort ham mere indædt og mere vred. Med disse tankevækkende pointer påpeger han gensidigheden i den voldsomme adfærd. Vi er flere parter i vedligeholdelsen og udviklingen af voldsom adfærd.

For både hjerneskadede og udviklingshæmmede med voldsom adfærd samt personale handler det om at have en følelse af kontrol over tilværelsen og dermed undgå den ubehagelige følelse af afmagt. Derfor er det et fagligt skråplan, når voldsomme mennesker med handicap skal indordne sig under vores regler. Vi gør dem afmægtige. Afmagten vil forstærke den voldsomme adfærd enten på kortere eller længere sigt. Samtidig kan personalet opleve samme afmagt, når vi hele tiden skal være på forkant for at minimere den voldsomme adfærd og på denne måde indordne os. Afmagten slider og forandrer – for begge parter vedkommende.

FORRÅELSE AF INSTITUTIONSKULTUREN

Udover at personalet som enkeltpersoner påvirkes og forandres af kontakten med voldsom adfærd, kan der også ses forandringer af kulturen på behandlingssteder for mennesker med udviklingshæmning med voldsom adfærd. Måske foretrækkes muskelkraft eller markant grænsesættende personlighedsstil frem for faglig dygtighed. Måske skynder personalet sig med at

blive færdige med aktiviteterne for at kunne gå til pause. Måske fortælles der jævnligt monsterhistorier på personalemøderne. Måske er der en hård tone personalet imellem. Når en institution viser tegn på forråelse, bliver det farligt for såvel de voldelige og aggressive beboere som personale.

HVORDAN FORHINDRER VI FORRÅELEN?

Tydeligvis findes der ingen lette løsninger, når det drejer sig om at forhindre forråelse. Jeg har heller ikke løsningen; men mit håb er, at vi ved at reflektere og ved at drøfte problematikken med hinanden måske kan dæmme op for den værste forråelse. Det første skridt må være, at vi begynder at tale om, at forråelsen findes hos os.

Sliddet på personalet er enormt, når der arbejdes med udviklingshæmmede med voldsom adfærd. Hvis vi ikke arbejder målrettet med forholdsregler, kommer det måske blot til at handle om at fordele sliddet. Det betyder, at vi skal være opmærksomme på at skifte job, så vi bliver slidt lidt forskelligt. På større arbejdspladser kan vi forsøge med forskellige former for rokader. Men det vil være op til den enkelte at stoppe i tide.

Det er banalt, men basalt at nævne, at omdrejningspunktet for beskyttelse mod forråelsen er individets oplevelse af tryk og overskud. Alle tryk- og overskudsfræmmende faktorer er derfor mere end velkomne på arbejdspladser, hvor voldsom adfærd forekommer. Det drejer sig om: Registrering af den voldsomme adfærd, sikkerhedspolitik, kontinuerlig faglig opkvalificering af hele personalegruppen, et sundt arbejdsmiljø med en høj grad af personalepleje, tilgængelig kollegial støtte samt faglig og personlig supervision. Hvis du selv, kollegerne eller arbejdspladsen allerede er forrået, kræver det en særlig intensiv indsats bestående af alle disse faktorer, der kan fremme den tryk og overskud, som er nødvendigt i arbejdet med udviklingshæmmede med voldsom adfærd.

Læs også Sytter Kristensens kommentar på næste side.

Dorthe Birkmose

Dorthe Birkmose er psykolog med stort kendskab til neuropsykologi og neuropædagogik. Hun er kursuseleder på den tværfaglige neuropædagogiske efteruddannelse i Odense og Dianalund. Desuden er hun foredragsholder, rådgiver og supervisor i komplekse sager indenfor arbejdet med hjerneskadede og udviklingshæmmede. Hun skriver i øjeblikket på en bog om forråelse hos personale, der arbejder med mennesker med behov for hjælp og støtte.

Kommentar af Sytter Kristensen, landformand i LEV

Kampen mod forråelse er også en kamp mod institutionerne

Dorthe Birkmoses artikel er både skræmmende og tankevækkende. Hun beskriver nogle af de mekanismer, som kan opstå blandt personale og beboere i tilbud for mennesker med blandt andet udviklingshæmning, der har voldsom adfærd. Personalet risikerer at udvikle en kynisk og sågar voldelig tilgang til beboerne, og der opstår de såkaldte monsterhistorier, hvor der nærmest går mode i at betegne beboerne som monstre. Monsterhistorierne påvirker ikke blot kulturen i personalegruppen, men virker også tilbage på beboeren, der kan føle sig endnu mere fastlåst i rollen som voldsom.

Dorthe Birkmose har en række gode bud på, hvor man skal tage fat for at

forebygge forråelsen. Det handler blandt andet om faglig opkvalificering, sikkerhedspolitik, personalepleje, supervision osv. Den slags tiltag er helt sikkert relevante og nødvendige. Men desværre har jeg en meget, meget klar oplevelse af, at de massive besparelser, som aktuelt finder sted, arbejder i den stik modsatte retning. Opkvalificeringen er på lavblus de fleste steder, og det samme er prioriteringen af personalets arbejdsvilkår og -miljø. De lokale og nationale politikere bærer et kæmpe ansvar for denne udvikling – og for de omfattende menneskelige konsekvenser, som den vil få i årene fremover.

Jeg synes imidlertid også, at Dorthe Birkmoses artikel er et input til en bredere diskussion om boligvilkår og organiseringen af service i tilbud til mennesker med udviklingshæmning. Selvom serviceloven afskaffede institutionsbegrebet for mere end 12 år siden, så lever institutionerne jo videre i fuldt flor rigtig mange steder. Og som den unge mand i Dortes artikel forklarer, så gør det altså

noget ved en, at der hele tiden trækkes grænser, og at man tvinges til at indordne sig efter personalets beslutninger om det ene eller andet.

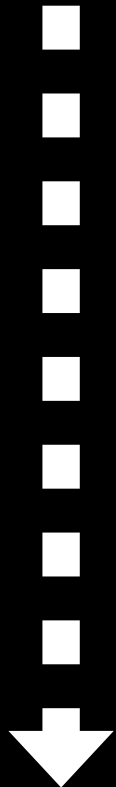
Desværre tror jeg, at den slags er en nærmest indbygget risiko i enhver traditionel institution. Det er klart, at det kan afbødes og mildnes (hvad heldigvis sker mange steder). Men jeg er helt overbevist om, at oplevelsen af først og fremmest at bo på nogens arbejdsplads – frem for i et hjem, hvor der af og til er nogle, som arbejder – har stor negativ betydning. Det handler både om de rent fysiske forhold og om den måde, som hjælpen gives på.

Jeg er helt overbevist om, at oplevelsen af først og fremmest at bo på nogens arbejdsplads – frem for i et hjem, hvor der af og til er nogle, som arbejder – har stor negativ betydning

Derfor er kampen for mere værdige boliger og for en mindre institutionspræget måde at organisere hjælpen på også en kamp mod forråelse.

ANNONCE

ANNONCE

Støt LEV

Et stærkt LEV afhænger af bidrag fra private og virksomheder

Du kan støtte Landsforeningen LEV ved at give bidrag. Alle bidrag er velkomne. I 2011 vil bidrag, der tilgår Landsforeningen LEV, blive brugt til at støtte rejser samt efterskole- og højskoleophold for mennesker med udviklingshæmning.

Når du giver et bidrag til LEV, er du samtidig med til at sikre, at LEV stadig har status af at være godkendt i henhold til ligningslovens § 8 A, og 12 stk. 3. Det betyder blandt andet, at LEV i stor udstrækning kan få momskompensation, samt at du som bidragsyder, ud fra nedennævnte regler, kan få fradrag for det bidrag, du giver.

På LEVs hjemmeside under bjælken "Støt LEV" kan du enten vælge at støtte med et engangsbidrag eller med et fast årligt bidrag.

Få fradrag for dit bidrag

Bidrag over 500 kr. er fradragsberettigede på selvangivelsen. Bidrag kan ydes i én portion eller flere gange over et år, det samlede bidrag givet indenfor et år minus 500 kr. kan fratrækkes. Der kan maksimalt fratrækkes kr. 14.000 pr. år. (Fra 2012 er der fradrag fra 1. krone)

Begrænsningen i beløbets størrelse gælder for hver af ægtefællers bidrag, og et uudnyttet fradrag kan ikke overføres mellem ægtefællerne.

Såfremt man ønsker fradrag for bidraget, skal der oplyses cpr.-nr. ved indbetalingen, således at Landsforeningen LEV kan indberette det indbetalte beløb til SKAT. Bidragsyder er selv ansvarlig for, at det korrekte beløb er opgivet på selvangivelsen.

ANNONCE

Indkaldelse af ansøgninger til **Nanny Jacobsens Fond**

Fondens formål er at yde støtte til psykisk udviklingshæmmede.

Støtte kan gives til såvel udviklingshæmmede enkeltpersoner som til projekter, hvis formål er at hjælpe grupper af psykisk udviklingshæmmede.

Desuden kan fonden give støtte til uddannelse og videnskabelige projekter.

Fonden yder støtte til personer og projekter, der ikke kan opnå offentlig støtte og prioriterer at støtte de psykisk udviklingshæmmede, der økonomisk er dårligst stillede.

Enkeltpersoner kan max. tildeles kr. 5.000,00 skattefrit i støtte.

Fonden uddeler støtte en gang om året, og ansøgningsfrist for året 2011 er den 20. oktober 2011.

Ansøgningsblanket kan rekvireres på www.ret-raad.dk/faaborg-nannyjacobsensfond

Ansøgningsblanket kan ligeledes mod fremsendelse af frankeret svarkuvert og med angivelse af, om der søges til enkeltperson eller projekt, rekvireres hos:

Advokat Jess Lykke Gregersen
v/bestyrelsesformand Ole Vojdeman
Kanalvej 4
5600 Faaborg
Tlf. 70 10 11 99
E-mail: dj@ret-raad.dk

HANDI Forsikringservice har fået ny hjemmeside

HANDI Forsikringservice har fået ny hjemmeside. Den skulle gerne være nemmere at bruge for vores daglige brugere. Derudover går den godt i tråd med LEVs hjemmeside.

Hjemmesiden er blevet ført "up to date" ved, at den nu er mere letlæselig, der er kommet FAQ'er, mulighed for at få hjemmesiden læst op og mange andre markante ændringer.

Prøv selv at se og gå på opdagelse på hjemmesiden

WWW.HANDIFORSIKRINGSSERVICE.DK

ORD PÅ DET USAGTE

Videoanalyse giver mulighed for at sætte ord på, hvad der optager et barn med multiple funktionsnedsættelser uden et talesprog. Videoanalyse kan være med til at give det uforståelige og gådefulde en mening

SAMSPIL
KOMMUNIKATION
ANALYSE

Kan børn være gådefulde? Nej, men nogle børn kan virke gådefulde, fordi vi ikke forstår dem. Da viljen til at ville møde barnet er stor, kaster vi os ud i at tolke eller rettere gætte på, hvem barnet er. Og da gætværk for det meste ikke giver svar på, hvem det er, man møder, så bliver barnet lige pludselig gådefuldt.

Det er dette meget svære møde, denne artikel handler om. Den handler om børn med funktionsnedsættelser uden talesprog. De taler altså ikke med ord, men når man kigger efter, hvad de gør, og ser det som initiativer, får man en masse informationer og viden om, hvad børnene ville sige, hvis de kunne tale med ord.

DET SVÆRE MØDE

I mødet mellem mennesker sker der rigtig meget med ansigtsudtryk, mimik etc., så meget at vi reelt kun opfatter en brøkdal af det. Men vi har lært at kende det spektrum af signaler, vi skal være opmærksomme på og kan lukke tilsyneladende uvedkommende signaler ude. Men i det svære møde med et barn, hvis måde at reagere på er uforståelig for os, kan det være, at vi netop ikke ser det, vi skal se. Vi aner måske simpelthen ikke, hvad vi skal se efter. I stedet gætter vi på, hvad barnet mon vil, og samtalen bliver aldrig en samtale, men "goddag mand økseskaft".

Dette svære møde er et felt, hvor der sker langt mere, end man kan nå at opfatte, og hvor vigtige informationer ofte aldrig ses og høres. Tænk at kunne få en film af mødet, hvor vi igen og igen kan studere, hvordan mødets partnere agerede, gå på opdagelse i alle de signaler der var i mødet. Med videoanalyse er det blevet en mulighed.

VIDEO – EN HJÆLPSSOM IAGTTAGER

Jeg besøger tale-hørelæreren Birgit Bengtsson i det tværfaglige hus på Ladegårdsskolen i Holbæk. Hun arbejder som kommunikationsvejleder på Ladegårdsskolen og har også nogle opgaver for VISO som kommunikationsvejleder for børn med multiple funktionsnedsættelser uden talesprog. Sjældent

har jeg mødt en så velforberedt person, med et powerpointshow beregnet til mig og med videooptagelser klar til analyse.

Inden vi skal gennemgå videooptagelserne, er det vigtigt for Birgit Bengtsson at forberede mig på, at videoanalyse handler om betydningen af kommunikation.

- Barnets kommunikation er en basal udviklingsdynamo, der er en forudsætning for samhørighed og dermed inddragelse i det menneskelige fællesskab. Kommunikationens største betydning er dens evne til at fremskynde barnets udvikling.

Birgit Bengtsson understreger, "at kommunikation er at give barnet indflydelse på sit eget liv".

Vi er vant til, at når det gælder talevanskeligheder, så ser og hører vi det. Også når det gælder forståelsesvanskeligheder, opdager vi det. Men når det gælder kommunikations-signalerne, lægger vi ikke mærke til det. Siger Birgit Bengtsson.

Der kan være signaler, der er så svage, at vi ikke kan se dem, indtil vi på en eller anden måde opdager, at de er der. Det kan for eksempel være øjnenes bevægelser, hvad de i et splitsekund fokuserer på. Det kan være et barn, der pludselig døser - keder det sig, eller har det behov for ro, fordi det har en hjerne-skade, der gør, at det er modtageligt for indtryk, som vi andre kan lukke ude? Jo flere videooptagelser, jo mere man ser børnene sammen med andre aktører, jo mere kan man skærpe sin opmærksomhed i hverdagen.

TRE SYN PÅ BARNET

Birgit Bengtsson understreger, at det syn vi har på barnet, møder vi dem med. Når det gælder børn med handicap, er der i grove træk tre måder at se dem på:

Det driftsstyrede barn, hvor den voksne er optaget af, hvad barnet skal lære, og hvad det ikke kan. Den voksne skal korrigere de fejl, man synes, barnet gør. Det

Kommunikationsvejleder Birgit Bengtsson.

befordrer en slags fejlfinderpædagogik. Den voksne bestemmer. Børn skal ses, men ikke høres, og de skal ikke have deres vilje.

Det sårbare barn, der pakkes ind i omsorg, hvor den voksne er optaget af at beskytte og hjælpe barnet, som derfor næppe får mange udfordringer. Det befordrer en slags skabelonpædagogik med megen struktur, regler og rutiner. Den voksne ved, hvad der er bedst for barnet.

Det kompetente barn, der befordrer en udviklingsstøttende pædagogik, hvor den voksne er optaget af at se barnets initiativer som meningsfulde og møde barnet, men som samtidig også udtrykker sig klart, så barnet vejledes i at begå sig i verden. Der skal to til et samspil.

Tilgangen til at forstå kommunikationens afgørende betydning er, at man oplever barnet som et kommunikerende menneske, der har behov for at blive set og blive mødt – det er nøglen til at give barnet dets iboende muligheder.

- Når vi taler om børn med udviklingsvanskeligheder, siger Birgit Bengtsson, så må vi stille krav til kommunikationspartnere (de voksne). Nogle har det i sig, andre skal lære det. Dernæst må vi træne os i at forstå, at kommunikation handler om tempo, ja tid – svar kan vente på sig ud over, hvad man mentalt er parat til at vente. Lang tids venten er ikke ensbetydende med intet svar.

VIDEO 1:

EMIL OG MUSIKKEN

Birgit Bengtsson har valgt at vise mig to videoer. Den ene handler om et barn, der tager initiativer, og hvor vigtigt det er, at den voksne kan vente og tilpasse sig barnets tempo. Den anden video handler om det, livet også er fyldt med – at der er noget, man skal. Sådan er det bare.

- Og så skal man være trænet i at se barnets initiativer, det kan til tider kræve overordentlig stor opmærksomhed, ligesom man må se efter mønstre, også der hvor man ikke tror, mønstre er mulige.

TO VIDEOER

Birgit Bengtsson har valgt at vise mig to videoer. Den ene handler om et barn, der tager initiativer, og hvor vigtigt det er, at den voksne kan vente og tilpasse sig barnets tempo. Den anden video handler om det, livet også er fyldt med – at der er noget, man **skal**. Sådan er det bare.

**VIDEO 1:
EMIL OG MUSIKKEN**

Emil, der udover generelle udviklingsvanskeligheder også har en autismediagnose, sidder ved computeren, hvor han lige har hørt en sang, som han er meget glad for.

Han er vant til at arbejde med en computer med en trykfølsom skærm, hvor han blot behøver at berøre skærmen for at gå videre. Den skærm, han arbejder på her, er ikke trykfølsom.

Musikken er ophørt, han kigger på skærmen og siger en lyd, venter. 11 sekunder går, han trykker på skærmen, der sker intet. Der er gået 23 sekunder, og der sker ikke noget. Han vender sig mod den voksne. Han får opmærksomhed og peger på skærmen.

Den voksne kommenterer hans initiativ: "Du vil gerne høre en anden."

Emil peger på skærmen igen, der hvor man plejer at trykke for at gå videre.

Den voksne: "Du vil gerne høre Fido igen." Emil ser glad ud.

Vi gennemser videoen mange gange, næsten sekund for sekund. Af videoanalysen kan vi tydeligt se, fordi vi gav os tid, lod Emil bestemme tempoet, at han har følgende kompetence: Han har en hensigt, med det han gør: Han vil godt bestemme. Når det ikke lykkedes, trykker han tydeligt irriteret, når det lykkes, viser han glæde. Han ved, hvad han vil, og han kan pege.

VIDEO 2: FREDERIK SKAL VASKE HÆNDER

Frederik kommer for sent i skole, for lige før han skal afsted, er han nødt til at få en ren ble på. Frederik bliver frustreret over, at han skal af med skoletaske og overtøj, lige nu hvor han ellers er klar til at tage afsted. Han har svært ved, at der laves om på strukturen.

Vi ser ham, da han er kommet til skole og mødes med sin lærer. Hun har opdaget, at han har afføring på fingrene, og han skal have vasket hænder – det er noget som læreren bestemmer, det er noget han skal.

Frederiks udtryk er frustration, vrede og forvirring. Læreren siger, at hun godt ved, hvad der er sket, "du skal vaske hænder", siger hun i tale og tegn. I et brøkdelt af et øjeblik ser vi på videoen, at Frederik ser på hende. Han går direkte ud på toilettet, og på vej derud hører man læreren sige "jah" med begejstring (han viser et handleinitiativ).

Men han er stadig frustreret, slår sig i hænderne. Læreren sætter ord på og siger, "jeg hjælper dig". Går roligt hen til håndvasken og åbner for vandet og siger "se" med en rar og myndig stemme. Frederiks reaktion: Han går hen til vasken, og et kort blik på hendes ansigt bliver besvaret med "det var godt Frederik" og "øj, du må have vasket hænderne", som om det var en stor fornøjelse. Derefter siger læreren "og vand – og se her sæben - jeg hjælper med - det var godt – og den der (den anden hånd) ja". Alt sammen med den gode stemme, "hvor var det godt" med glæde i stemmen. Da han er færdig med at vaske hænder, trækker han sig tilbage, han er stadig en smule frustreret, følelsen indeni bærer han stadig. "Se, nu lukker jeg," siger læreren og

lukker for vandet. Nu kan vi se, at Frederik begynder at slappe af. Så skal han have tørret hænder. Han stikker hænderne frem, først den ene og så den anden på lærerens opfordring, og igen bekræfter hun ham, "ja, først den ene, det var godt og så den anden, du er dygtig til at få tørret hænder, Frederik". Videoen slutter med, at Frederik ser på læreren, han ser afslappet ud.

1 minut og 26 sekunder går der fra Frederik møder meget uheldig og frustreret, til han er til stede uden denne angst, en situation der tidligere kunne have været meget længere og måske præget en stor del af dagen. Når vi studerer videoen, kan vi se, at når læreren sætter ord på, hvad der skal ske, så kan Frederik samarbejde, så kan han fokusere sin opmærksomhed. Han rækker hænderne frem, når læreren peger på papiret, og tørrer dem – og det er vigtigt at notere, at han bekræftes i sin adfærd med en varm, glad og venlig stemme. En tråd gennem hele samspillet er, at læreren så, hvor meget Frederik i virkeligheden gerne ville samarbejde, og hun oplevede med sig selv, hvad det er, der virker.

LAGKAGEN

Birgit Bengtsson viser på computeren en lagkage, når hun vil tale om kommunikation. For hende er lagkagen tre ting: Det ydre – pynten med flødeskum, glasur og lys. Indholdet/smagen – cremen mellem lagene. Og bundene, der giver lagdelingen og dermed strukturen. Uden lagkagebunde, ingen lagkage.

Pynten kan sammenlignes med det at tale, alle de måder vi kan sige noget på, for eksempel tale, tegn-til-tale, symboler, talemaskine m.m. Tale er også øjenkontakt, smil, gråd, vrede.

Smagen i lagkagen, cremen og fyldet, sammenligner Birgit Bengtsson med sprogforståelsen, det der giver indhold til en samtale.

Og endelig lagdelingen, strukturen for det hele, den måde vi er i samspil på, at vi skiftes til at tage tur, at vi ser hinanden, lytter til hinanden, svarer hinanden, venter på hinanden. Det er kommunika-

VIDEO 2: FREDERIK SKAL VASKE HÆNDER

tionen. Hvis kommunikationen ikke er der, er der ingen struktur for, hvordan vi skal samtale, det hele bryder sammen. Ligesom lagkagen ikke er en lagkage uden bunde, men blot en blanding af creme, flødeskum og jordbær. Kommunikation handler om at dele verden.

Noget af det første et barn siger er: "A' det" og peger. Hver gang svarer vi og kommenterer, det barnet peger på: "Det er en dukke", "det er din sut", "det er lampen", "det er far". Denne kommunikation er der børn, der ikke har oplevet, ingen har hørt dem eller set dem, og har derfor ikke svaret.

Når Birgit Bengtsson siger, at kommunikation fremskynder barnets udvikling, så peger hun også på den historie, hun fortæller om lagkagen, at uden kommunikation kan man ikke bygge noget op sammen.

VIDEOANALYSEN

Jeg beder Birgit Bengtsson om at beskrive det vigtige i arbejdet med videoanalyse, og hun siger:

- Videoanalyse handler om at studere kommunikation, samspelet mellem børn og voksne. Man kan gå ind i kommunikationen og se, hvad det er, barnet er optaget af, se dets reaktion på den voksnes spørgsmål og forslag. Man kan blive ved med at se det samme igen og igen, se hvad der sker i brøkdelen af øjeblikke.

- Video sorterer ikke, hvad der sker, den tolker ikke, alle lyde og bevægelser/handlinger er der, også dem man ikke oplevede, da det skete. Meget ofte oplever man, når man gennemser videoen, at den fortæller en anden historie, end den man troede.

- Videoen giver os mulighed for at sætte ord på, hvad der optager barnet og medvirker til, at vi lærer barnet bedre at kende. Videoen giver os mulighed for at se, hvad det er, der virker, som vi så med de to videoer: At tid er en anden størrelse, end den man tror, at kommentere barnets udtryk og møde det med varme og glæde skaber udvikling i selv meget vanskelige låste situationer.

- Vi ser også os selv i samspil med barnet, og det skærper vores opmærksomhed overfor kommunikationens betydning. Det er tydeligt, når man gennemgår videoer, at for børnene handler det om at blive set og blive mødt. Og med videoanalysen ser vi dem og møder dem uden forbehold.

VIDEO OG ETIK

Alle, der har medvirket på en video, ved, at det er svært at opleve sig selv på skærmen. Man ser og hører noget, man ikke (ved)kender ved sig selv: Ser jeg sådan ud, taler jeg sådan, siger jeg virkelig det ord så mange gange, ser jeg virkelig så sur ud hele tiden. Det må man

som voksen medarbejder eller forælder arbejde med, og det er for det meste et godt arbejde, fordi man får skærpet sin opmærksomhed på, hvordan man selv virker. Det er jo også en måde at kommunikere på.

Når det gælder videooptagelser af børn i samspil med voksne, må man altid vise de GODE KLIP, det gode samspil, den gode historie. Det er dem, man lærer noget af. Et videoklip, der fortæller historien om nederlag og kaos, gør ingen gavn, tværtimod.

VIDEOANALYSE EFTER VIKOM-PRINCIPPER

Birgit Bengtssons arbejde med videoanalyse har rod i de såkaldte "VIKOM-principper", som Videnscenter om Kommunikation og Multiple Funktionsnedsættelser hos Børn og Unge uden et Talesprog har udarbejdet.

Læs mere om VIKOM på www.vikom.dk

ANNONCE

ANNONCE

Årsregnskab 2010

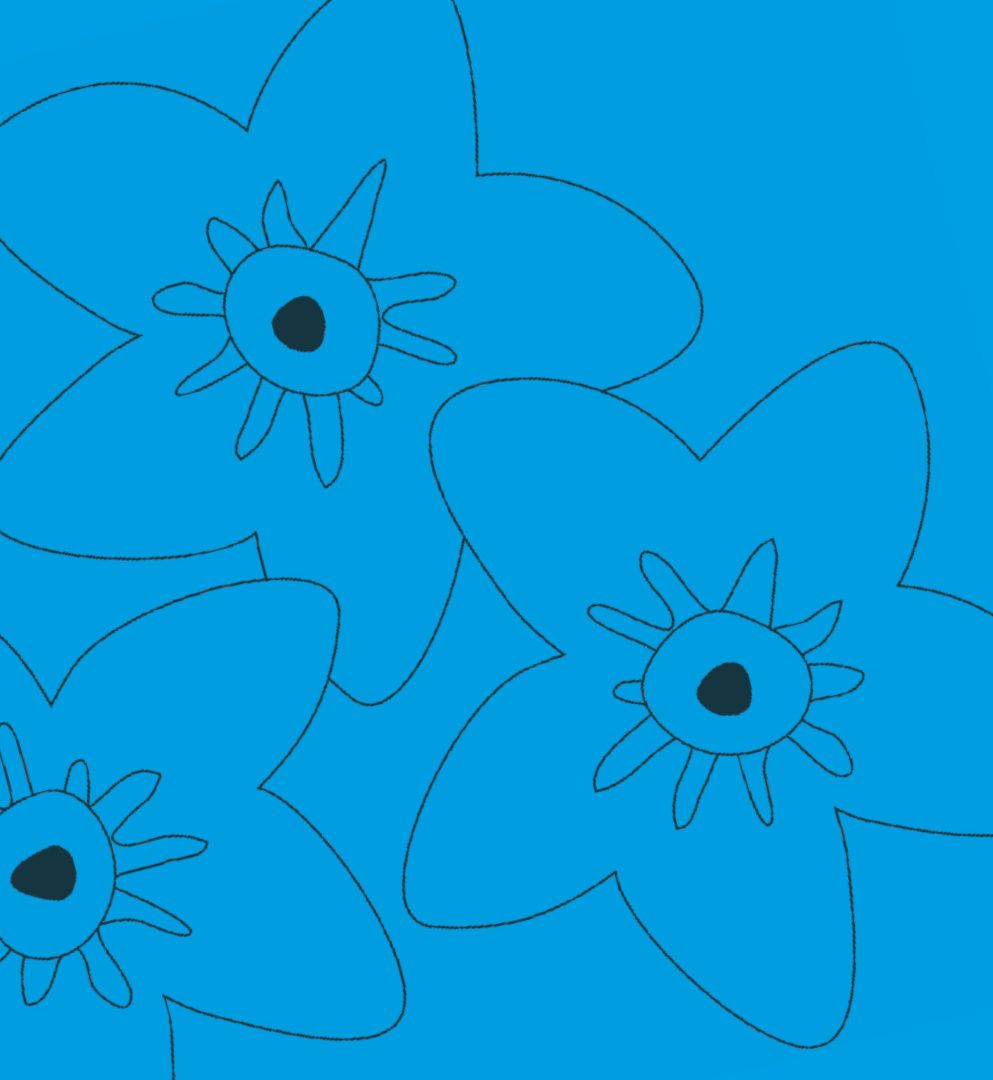
RESULTATOPGØRELSE 2010		
	2010 kr.	2009 kr.
Note		
INDTÆGTER		
Modtagne midler		
Kontingentindtægter	2.048.248	1.980.409
Arv	1.830.906	4.340.645
Tips-Lotto	3.447.615	3.780.864
Momskompensation	600.000	469.446
2 Øremærkede midler	9.729.464	6.918.671
Andre modtagne midler	438.781	332.392
Modtagne midler i alt	18.095.014	17.822.427
3 Salg og tjenesteydelser	6.865.218	4.052.094
Avance forsikringsområdet	3.587.056	3.278.394
Ejendomsindtægter	27.972.493	29.702.723
Øvrige indtægter	291.344	725.278
Indtægter i alt	56.811.125	55.580.916
UDGIFTER		
Husleje mv.	-1.311.278	-1.178.994
Kontorhold	-1.809.956	-1.384.607
4 Tjenesteydelser og gebyrer	-2.236.686	-2.523.370
Anskaffelser og vedligehold	-932.771	-1.182.084
Ejendomsudgifter excl. prioritetsrenter	-8.815.808	-10.198.351
Møde, rejse og repræsentationsudgifter	-1.302.153	-1.009.456
Kontingentandel til kredse	-328.252	-656.801
2 Forbrug øremærkede midler	-9.729.464	-6.918.671
5 Personaleudgifter	-13.308.189	-12.269.588
Andre udgifter	-163.651	-659.138
Udgifter i alt	-39.938.208	-37.981.060
Ordinært driftsresultat før finansielle poster	16.872.917	17.599.856
6 Finansielle indtægter	544.252	644.560
6 Finansielle udgifter	-15.708.279	-20.813.670
1 Ordinært resultat før ekstraordinære poster	1.708.890	-2.569.254
7 Ekstraordinære indtægter	7.567.679	18.002.474
8 Ekstraordinære udgifter	-58.766	-9.392.980
Årets resultat	9.217.803	6.040.240
Som fordeles således :		
Overført til henlæggelser	50.000	900.000
Overført til frie midler	9.167.803	5.140.240
I alt	9.217.803	6.040.240

Årsregnskab 2010 fortsat

BALANCE PR. 31. DECEMBER 2010			
Note		2010 kr.	2009 kr.
AKTIVER			
Anlægsaktiver			
Materielle anlægsaktiver			
9	Ejendommenes bogførte værdi	308.235.252	354.867.315
Finansielle anlægsaktiver			
Værdipapirer			
	Efterfinansieringslån egne ejendomme	2.860.883	3.527.714
10	Gælds- og pantebreve	5.360.883	2.500.000
Legatmidler			
	Legatmidler til legater med rentenydere	2.051.037	1.971.053
	Legatmidler til særlige formål	4.187.348	4.301.125
	Højskoler (tidligere Jubilæumsboligfonden)	0	548.937
Anlægsaktiver i alt		319.834.520	367.716.144
Omsætningsaktiver			
Tilgodehavender			
	Debitorer	189.918	0
	Tilgodehavender	3.286.823	2.438.427
	Øvrige aktiver i ejendomme	7.584.955	4.820.386
	Periodeafgrænsningsposter	115.599	189.968
	Deposita	374.768	358.727
11	Mellemregningskonti	1.846.094	2.233.688
2	Øremærkede midler fremført	18.051.730	9.541.995
Likvide beholdninger		6.780.544	649.394
Omsætningsaktiver i alt		38.230.431	20.232.585
Aktiver i alt		358.064.951	387.948.729

BALANCE PR. 31. DECEMBER 2010

		2010 kr.	2009 kr.
Note			
	PASSIVER		
	Egenkapital		
12	Frie midler	11.565.663	12.885.416
	Bundne/disponerede midler		
13	Henlæggelser	7.025.124	6.414.717
	Legatmidler til legater med rentenydere	2.051.037	1.971.053
	Legatmidler til særlige formål	4.187.348	4.301.125
	Højskoler (tidligere Jubilæumsboligfonden)	0	548.937
	Egenkapital i alt	24.829.172	26.121.248
	Gæld		
	Langfristet gæld		
14	Prioritetsgæld	246.787.048	279.155.460
	Periodiseret tilskud til anlægsaktiver	8.232.993	0
	Bankgæld	12.968.872	0
	Kortfristet gæld		
14	Prioritetsgæld til kortfristet forfald	15.500.000	15.200.000
	Bankgæld	10.027.371	3.171.677
	Amtskredsbank	5.864.424	6.106.319
	Øvrige gældsposter i ejendomme	5.418.292	44.164.768
	Diverse kreditorer	2.300.815	1.876.423
	Skyldige lønomkostninger	2.323.636	2.571.042
11	Mellemregningskonti	5.760.598	39.797
2	Øremærkede midler	18.051.730	9.541.995
	Gæld i alt	333.235.779	361.827.481
	Passiver i alt	358.064.951	387.948.729
15	Eventualforpligtelser		
16	Sikkerhedsstillelse		

Ledelsesberetning

Det ordinære driftsresultat i 2010 var et overskud på 1,7 mio. kr. En nedgang fra 2009 til 2010 i indtægter i form af arve- samt tips- og lottomidler er imødegået med forbedringer i økonomien på bl.a. forsikrings- og projektområderne samt på ejendomsområdet, hvor en del af forbedringen dog kan henføres til en indtægtsføring af en tidligere foretaget administrativ hensættelse til ejendomsvedligehold.

Landsforeningens samlede økonomiske resultat i 2010 var et overskud på 9,2 mio. De ekstraordinære indtægter på 7,6 mio. kr. vedrører primært provenu ved afhændelse af ejendomme.

Landsforeningen LEV finder generelt det økonomiske resultat tilfredsstillende. Den ordinære drift er i balance, men der skal fortsat være fokus på driften samt optimering af indtægtsgrundlaget. Nedenfor gennemgås de væsentligste

økonomiske forhold inden for udvalgte virksomhedsområder.

Landsforeningen LEV finder det ligeledes tilfredsstillende, at årsrapporten for 2010 ligger klar ultimo april 2011, hvor de tidligere års regnskaber først kunne præsenteres langt senere i det efterfølgende år. Dette er muligt, fordi Landsforeningen LEVs sekretariat har forbedret sit generelle økonomioverblik og -procedurer, hvilket også gør, at Landsforeningen er godt rustet til at imødegå fremtidige økonomiske udfordringer.

I regnskabet for 2010 er der ændret på dele af regnskabspraksis. Under anvendt regnskabspraksis er nævnt hvilken påvirkning ændringerne har på regnskabet for 2010.

GENEREL INTERESSEVARETAGELSE

Den generelle interessevaretagelse omfatter arbejdet i Landsforeningens

politiske organer (Forretningsudvalg, Hovedbestyrelse og de nedsatte udvalg), understøttelse af LEVs kommunekredse og tilknyttede foreninger samt de mange initiativer, som Landsforeningen tager for at påvirke regering, regioner og kommuner til at give mennesker med udviklingshæmning og deres familier bedre vilkår.

Et af fokuspunkterne i LEVs interessevaretagelse har i 2010 været kvaliteten i den offentlige sektor. Mennesker med udviklingshæmning og deres familier er under pres som følge af Folketingets og kommunernes mere og mere udtalte spareiver. Mange ydelser, der før var en selvfølge, bortfalder, og i mange bosteder bliver beboerne opkrævet betalinger, der ikke altid er lovhjemmel til. Landsforeningen LEV har påtalt den negative udvikling over for både regering, Kommunernes Landsforening og enkeltkommuner, hvor det har været nødvendigt at gå ind i konkrete enkeltsager. Landsforeningen har bl.a. engageret sig i en principiel sag, hvor en specialbørnehave med et pennestrøg blev til en almindelig børnehave, sådan at forældrene selv skulle betale for pladsen og sørge for transport. Denne sag afspejler mange kommuners kreativitet i forhold til besparelser og brugerbetaling. For at imødegå denne udvikling udarbejdede landsforeningen i 2010 et katalog over de forskellige tiltag, som man vil kunne møde i LEVs kredse fra kommunernes side, og med anvisninger til, hvordan foreningens lokale kredse kan stå op mod disse tiltag. Grundlæggende principper i dansk handicappolitik om kompensation, lighed for loven og solidaritet står for skud, og Landsforeningen forventer derfor at skulle bruge flere ressourcer på dette område i 2011 og frem.

Landsforeningen LEV arbejdede aktivt i 2010 for at undgå flere uheldige lovrevisjoner – her kan nævnes den nye lovgivning for tabt arbejdsfortjeneste samt for handle- og betalingskommuner. Landsforeningen kunne ikke forhindre lovenes vedtagelser, men vi overvåger fortsat området og vil arbejde for afskaffelse af disse.

I løbet af 2010 har Forretningsudvalg og Hovedbestyrelse arbejdet videre med udvikling af Landsforeningen. Organisationsudviklingsprojektet har i 2010 omfattet en revitalisering af Landsforeningens mission og identifikation af de mest centrale visioner. Arbejdet i 2011 er fokuseret på en drøftelse af mere konkrete tiltag under de enkelte visioner samt på en drøftelse af en hensigtsmæssig organisationsudvikling, herunder behovet for strukturelle ændringer, som i givet fald vil skulle behandles af Repræsentantskabet i oktober 2012.

Landsforeningen LEV afholdt landsmøde i oktober 2010; temaet var FN's Handicapkonvention med et særligt fokus på kvaliteten i den offentlige sektor. Landsmødet var en succes og mundede blandt ud i en række slagkraftige overskifter, som efterfølgende er anvendt i en Go Cards kampagne. Landsforeningen LEV har også styrket sin kommunikationsindsats ved ibrugtagning af en ny og mere tilgængelig hjemmeside, ligesom vi i 2010 også introducerede et tidssvarende Nyhedsbrev. Landsforeningen har endvidere arbejdet for en tættere kontakt til pressen, og der er allerede eksempler på, at dette har ført til, at væsentlige sager har fundet vej til medierne.

I 2010 er Landsforeningens nettoudgift til den generelle interessevaretagelse 3,9 mio. kr. (se note 1), hvilket er 0,7 mio. kr. mindre end i 2009. Forskellen skyldes primært, at der i 2010 er modtaget arvemidler på 0,2 mio. kr. til udvikling af den nye hjemmeside samt regulering af en tidligere givne kontingentandel, der betød et mindreforbrug på 0,3 mio. kr. Som nævnt ovenfor er der et omfattende behov for, at Landsforeningen LEV prioriterer den generelle interessevaretagelse, hvorfor det er hensigten at bruge flere midler på området, men dette modvirkes delvist af, at landsforeningen i 2011 skal afholde landskonference, som giver lavere nettoudgifter end et landsmøde, som blev gennemført i 2010.

SÆRLIGE INDSATSOMRÅDER

Forsikringservice

Forsikringsområdet udviser et dækningsbidrag på 2,4 mio. kr., hvilket er

godt 0,2 mio. kr. mere end i 2009. Det flotte resultat er sket via en større besøgsaktivitet på bostederne, hvilket også har været nødvendiggjort af, at kommunerne i mindre grad sørger for, at der er en fællesforsikring på bostederne. Resultatet afspejler også, at det i 2010 lykkedes at komme i dialog med flere kommuner omkring hjælperforsikringer, hvor Landsforeningen tilbyder en bedre dækning og en lavere pris til gavn for både bruger og kommune. I 2011 vil LEV i samarbejde med Codan se på muligheden for intensivere det op-søgende arbejde i forhold til potentielle forsikringstagere. Effekten af en sådan særlig indsats vil først blive realiseret i 2012, men desuagtet forventes det økonomiske resultat i 2011 at ville ligge 5 % over niveauet i 2010.

Rådgivning

Rådgivningen har i 2010 generelt kunne hjælpe med flere sager. Bisidderkorpset har kunnet bistå i en række sager, som typisk har ført til løsning af konflikter om, hvorvidt borgeren har fået, hvad man har ret til. Der er primo 2011 lavet en evaluering af bisidderkorpsets indsats, og konklusionen er, at brugerne er meget tilfredse med den bistand, de har fået. Nettoudgiften til rådgivningen udgjorde 0,5 mio. kr., og det forventes, at resultatet for 2011 vil ligge på samme niveau.

Ejendomme

Landsforeningen LEVs ejendomsområde har stor betydning for foreningens samlede økonomi. Frem til maj 2010 blev væsentlige dele af de ejendomsadministrative opgaver varetaget af en ekstern ejendomsadministrator, hvilket ikke var uproblematisk. Henover årsskiftet 2009-2010 blev der gennemført en udbudsforretning, og den nedsatte bedømmelseskomite med ekstern deltagelse anbefalede landsforeningen, at man antog eget-buddet, da man hermed ville få administrationen "under et tag", sådan at man kunne få overblikket og hurtigt kunne afhjælpe opståede problemer. Landsforeningen LEV fulgte bedømmelseskomiteens anbefaling, og sekretariatet rekrutterede i den første del af 2010 to nye medarbejdere til området, ligesom man har gjort de fornødne systemmæssige anskaffelser. Samlingen af de ejendomsadministra-

tive opgaver er en succes, og de flere medarbejderkompetencer og den umiddelbare tilgang til de forskellige data gør, at ønsket om bedre overblik og kortere reaktionstid er en realitet.

Resultatet af ejendomsdriften er fra 2009 til 2010 forbedret med 4,3 mio. kr. En væsentlig årsag hertil har været den i indledningen nævnte ændring af regnskabspraksis, som har betydet en mindreudgift på 1,5 mio. kr., og at man i 2009-regnskabet udgiftsførte en korrektion til tidligere års indeksregulering på 2,9 mio. kr. Endvidere er der i 2010 ekstraordinært tilbageført hensættelser til vedligehold på 1,1 mio. kr. Tages der højde herfor, ligger resultatet af ejendomsdriften i 2010 1,1 mio. kr. under 2009-niveauet. Landsforeningen LEV forventer en forbedring af økonomien på ejendommene, da vi er i færd med at afhænde de ejendomme, som ikke er tidssvarende og/eller økonomisk rentable, samtidig med at vi opfører nye og tidssvarende ejendomme. En væsentlig faktor til en realisering af forbedringen er det overblik og det detailkendskab til den enkelte ejendom, som den ovenfor nævnte samling af de ejendomsadministrative opgaver.

Nettoresultatet for ejendomsadministration er forbedret med 1,0 mio. kr. fra 2009 til 2010. Dette hænger primært sammen med, at der i 2010 er modtaget byggesagshonorarer for 1,3 mio. kr. ved opførelse af ejendom på Rentemestervej i København og opgaver i relation til byggeprojekter for Bedre Boliger. Endvidere er der en indtægtsstigning på 0,7 mio. kr. i form af honorarer for administration af ejendomme. Det forventes, at resultatet vil blive yderligere forbedret i 2011, dels som følge af flere byggesager og dels fordi det anskaffede ejendomsadministrationssystem blev betalt fuldt ud i 2010.

I 2010-regnskabet er der optaget en ekstraordinær indtægt på salg af ejendomme på netto 6,7 mio. kr. Landsforeningen har ved salg af tre ejendomme opnået indtægter på i alt 6,8 mio. kr., mens der har været ekstraordinære tab på 0,1 mio. kr. i form af korrektion vedrørende ejendomssalg i tidligere år.

Gennemgangen af den samlede ejendomsspecifikation har vist en difference i forhold til årsrapporten på 0,7 mio. kr. Differencen vedrører formentlig avance fra ejendomme, der er afhændet før år 2008, men det har ikke været muligt at belyse forholdet fuldt ud. Beløbet er medtaget under de ekstraordinære indtægter.

Projekter

I 2010 har Landsforeningen LEV haft et dækningsbidrag på de nationale projekter på 0,1 mio. kr., hvilket er på niveau med 2009. Projektporteføljen har primært bestået af Best Buddies (interesse-baserede venskaber mellem mennesker med og uden udviklingshæmning), KLAP (kobling mellem den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse og ansættelse på det ordinære arbejdsmarked med støtte), Metodeudviklingsprojektet (oversættelse af læseplaner i folkeskolen til elever med udviklingshæmning) samt SMUT (Sundhed, motion, udvikling og trivsel).

I 2011 bliver projektporteføljen udvidet. Landforeningen LEV har opstartet et projekt vedr. etablering af familienetværk i Vestsjælland, finansieret af arvemidler, der var øremærket til anvendelse i området. Landsforeningen LEV er endvidere engageret i et større projekt under de beskyttede værksteder i Odense, hvor sigtet er at identificere metoder og udarbejde materialer, der kan medvirke til at reducere mobning blandt medarbejderne på værkstederne. Landsforeningen LEV afventer endvidere en finansieringsmæssig afklaring af, om KLAP (se ovenfor) fra efteråret 2011 kan blive landsdækkende for de kommende tre år. Det forventes, at dækningsbidraget stiger i takt med udvidelsen af projektvirksomheden.

På det internationale projektområde har Landsforeningen LEV i 2010 et dækningsbidrag på 31 t. kr., hvilket er 0,5 mio. kr. bedre end i 2009, og det selvom der til området nu er tilknyttet en projektmedarbejder på fuld tid. I 2010 har LEV haft projekter i Sydafrika, Vietnam, Uganda og Ghana. Desuden har landsforeningen lavet en forundersøgelse omkring Rwanda, hvor sigtet er at opstarte projektaktiviteter fra 2012.

BASISFUNKTIONER

Sekretariatets ansatte udfører primært opgaver indenfor den Generelle interessevaretagelse og De særlige indsatsområder, så som forsikrings-service, ejendomsområdet og eksternt finansierede projekter. Men som i alle andre organisationer skal der i Landsforeningen LEV afholdes basisudgifter til bl.a. it, husleje, regnskab og personaleadministration.

Basisudgifterne udgjorde i 2010 netto i alt 6,5 mio. kr. mod 7,1 mio. kr. i 2009. Basisudgifterne vurderes at være af et passende niveau til understøtning af den omfattende faglige aktivitet under Generel interessevaretagelse og Særlige initiativer, særligt fordi basisudgifterne omfatter 0,9 mio. kr. i form af rente- og omlægningsudgifter efter salg af Kursusejendommen ved Råmosegård til Djurslands Folkehøjskole og salg af Møllerens Gård.

Det er ledelsens vurdering, at Landsforeningen LEV i dag har en sund likviditet. Skulle et fremtidigt likviditetsbehov opstå, kan det imødekommes med låneoptagning i ejendomme med friværdi eller afdækkes via bank.

PERSONALE OG LØN

Udgifterne til løn, honorarer o.l. var i 2010 i alt 14,1 mio. kr., hvoraf 3,6 mio. kr. vedrører Generel interessevaretagelse, mens 8,0 mio. kr. ligger under De særlige indsatsområder. De resterende 2,5 mio. kr. vedrører de medarbejderressourcer, der bruges på basisfunktioner, så som økonomi, HR, it og generel ledelse. Fordelingen af løn på områderne er baseret på konkret tidsregistrering, der endvidere bruges til administration af ferie m.m.

Lønudgiften o.l. er fra 2009 til 2010 steget med 1,0 mio. kr. Den primære årsag hertil er ansættelse af medarbejdere til administration af ejendommene og det øgede aktivitetsomfang på projektområdet.

INDTÆGTER

I 2010 havde Landsforeningen indtægter på i alt 56,8 mio. kr., primært fra ejendoms-, forsikrings- og projektområderne.

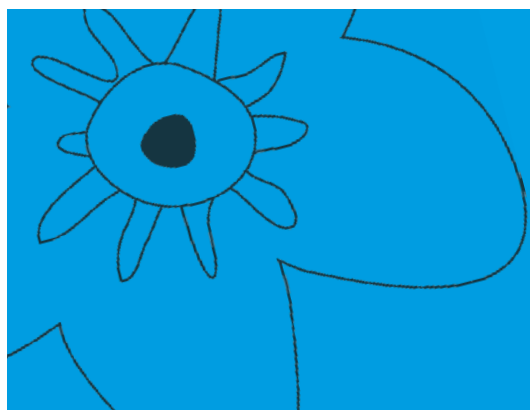
2010-indtægten i form af midler fra tips og lotto var 3,4 mio. kr., hvilket er 0,3 lavere end i 2009. For 2011 forventes et yderligere fald til 3,2 mio. kr. I 2010 har der været indtægter i form af ikke øremærkede arvemidler på 1,8 mio. kr., hvilket er klart mindre end i 2009 hvor der var indtægter for 4,3 mio. kr. I 2010 er der dog modtaget yderligere arvemidler på 0,7 mio. kr., men disse midler er øremærket til anvendelse på familienetværksprojektet i Vestsjælland (se ovenfor under projekter). For 2011 forventes arvemidler på ca. 3,0 mio. kr.

Kontingenterne udgjorde i 2010 i alt 2,0 mio. kr., hvilket er på niveau med 2009.

Som nævnt i starten af denne ledelsesberetning, skal Landsforeningen LEV holde fortsat fokus på at sikre sit indtægtsgrundlag. Dette sker dels via tiltag til at forbedre økonomien på Landsforeningens nuværende indsats- og arbejdsområder og dels ved at undersøge mulighederne for at opstarte nye aktiviteter. I den forbindelse har Landsforeningen LEV etableret en tænketank, der bl.a. består af eksterne personer med erfaring fra fundraising. Tænketanken blev opstartet i 2010 og har f.eks. ført til, at Landsforeningen i 2011 udbyder ferierejser for vores målgruppe, ligesom landsforeningen sonderer mulighederne for at etablere en bankservice efter nogenlunde samme model, som vi med succes har praktiseret over en årrække på forsikringsområdet. Sigtet med disse tiltag er både at give foreningens medlemmer nogle gode tilbud og at styrke Landsforeningens økonomi.

BEGIVENHEDER EFTER REGNSKABSÅRETS AFSLUTNING

Der er ikke indtruffet begivenheder, der påvirker årsrapporten for 2010 væsentligt.

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

ANNONCE

LEV HAR I 2012 60 ÅRS JUBILÆUM. DET MARKERER VI BLANDT ANDET MED EN STOR KONFERENCE OM BOLIGER PÅ HOTEL NYBORG STRAND FREDAG DEN 20. JANUAR 2012.

BOLIGER VAR EN AF GRUNDENE TIL, AT LEV I SIN TID BLEV STIFTET. DENGANG VAR EN BOLIG TIL ET MENNESKE MED UDVIKLINGSHÆMNING TYPISK I EN AF DE STORE ANSTALTER. DET VILLE LEV GØRE OP MED. SÅ HVAD ER MERE NÆRLIGGENDE, END AT LEVS JUBILÆUMSKONFERENCE HAR SAMME TEMA. FOR SELV OM ANSTALTERNE OG INSTITUTIONSBEGREBET ER AFSKAFFET, ER DER STADIG MASSER AF BOLIGMÆSSIGE UDFORDRINGER.

FØLG MED HER I BLADET I DE KOMMENDE NUMRE OG PÅ LEV.DK OM NYT OM KONFERENCEN.

BOLIG KONFERENCE

Campingplads afviser udviklingshæmmede

Bent Sørensen er udviklingshæmmede og ejer af en hvid Adria campingvogn. Den vil han gerne stille op på en campingplads ved Korsør, hvor han bor. Sammen med sine hjælpere fra opgangsfællesskabet kontaktede Bent Sørensen derfor en lokal campingplads for at få campingvognen opstillet her, når næste campingsæson begynder.

Men campingpladsen ønsker ikke at have en udviklingshæmmede boende, skriver SN.dk. Flere gange har Bent Sørensen fået at vide, at alt var optaget, selv om campingpladsen har efterlyst fastligere i den lokale avis. Da en af Bent Sørensens hjælpere spurgte campingpladsen, om hun kunne få plads, var der da heller ingen problemer.

Campingpladsens nej til Bent Sørensen strider mod FN's Handicapkonvention. Imidlertid strider det ikke mod dansk lovgivning, fordi der ikke er et generelt diskriminationsforbud her.

- Bent Sørensens sag falder desværre uden for dansk lovgivning. Men den viser behovet for et egentlig diskriminationsforbud i dansk lov, udtaler LEVs landsformand Sytter Kristensen.

Hun bakkes op af Institut for Menneskerettigheder (IMR). Direktør for IMR, Jonas Christoffersen, siger til Kristeligt Dagblad således, at tilgangen til menneskerettighederne i Danmark er usystematisk, hvilket medfører, at diskriminationslovgivningen er hullet og forvirrende.

- For eksempel er handicappede kun beskyttet mod diskrimination, hvis den finder sted på arbejdsmarkedet.

Derfor må bankerne godt afvise handicappede kunder, men ikke andre kunder på baggrund af eksempelvis seksuel orientering.

- Det synes vi er mærkeligt. Vi opfordrer til, at diskrimination skal være forbudt på alle samfundsområder, uanset hvad diskriminationsgrunden er, siger Jonas Christoffersen.

Få viden om dagtilbud i hjemmet for børn med multihandicap

Den sidste udgave af VIKOM-bladet, som udgives af fagområdet kommunikation og multihandicap i Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri, sætter fokus på dagtilbud i hjemmet for børn med multihandicap. I bladet er der interview med to mødre, som på hver deres måde har indrettet sig derhjemme med skræddersyede specialtilbud til deres handicappede børn.

Desuden fortæller den norske forsker i specialpædagogik, Anita Gjermestad, om og hvordan tidlig læring og udvikling forstås i det daglige samspil med børn og unge med multiple funktionsnedsættelser, og en tale- og hørepædagog beskriver, hvordan hun vejleder under hjemlige former.

Bladet kan downloades på shop.servicestyrelsen.dk.

Voksne med handicap bliver sundhedsguides

Struer, Viborg, Morsø, Lemvig og Mariagerfjord kommuner sætter fokus på sundhed for voksne med handicap i et nyt projekt. Blandt andet skal brugere fra Struer Værkstedet uddannes indenfor sundhedsfremme og bliver dermed sundhedsguides. Målet med projektet "Indflydelse på egen sundhed" er at øge sundhed og trivsel for borgere med kognitive og kommunikative funktionsnedsættelser, herunder udviklingshæmmede og borgere med erhvervet hjernesknade.

I første omgang er det hensigten, at der uddannes to fagprofessionelle sundhedsguides og to sundhedsguides med brugerbaggrund, som har interesse i at arbejde med egen sundhedsfremme og lyst til at hjælpe andre medborgere med sundhedsfremmende tiltag.

Uddannelsen som sundhedsguide strækker sig over fire måneder og består af fem moduler:

Sundhed og trivsel, fysisk aktivitet og bevægelse, den involverende sundhedssamtale og mad/måltider. Kursusdagene afholdes på skift i de fem kommuner. Pilotprojektet "Indflydelse på egen sundhed" løber til december 2013.

Hvor er handicap-området på vej hen?

I en ny udgivelse ser Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri i Servicestyrelsen nærmere på tendenser, ideer og tiltag på handicap-området.

Både nationalt og internationalt er handicapområdet i bevægelse. Nye tendenser og perspektiver knopskyder, og nogle udvikler sig og rykker fundamentalt ved vores måde at forstå handicapområdet på. Disse nye strømninger indbyder til at reflektere over de tankesæt og den praksis, der findes i dag. Hvad kan vi gøre anderledes? Hvor går udviklingen hen? Hvilke ideer og vidensformationer tegner områdets fremtid?

Bogen er inddelt i 2 dele. Del I beskæftiger sig med innovative nybrud set fra kommunernes side, mens Del II fokuserer på handicapbevægelsens perspektiv.

Bogen kan downloades på shop.servicestyrelsen.dk.

Smartphone app blev årets HITmesse-produkt

Årets HITmesse-produkt 2011 blev it-hjælpe midlet BarRefresh. BarRefresh er et teknologisk hjælpemiddel, der i form af smartphone-applikation, pc-program, personlige lister og 2D-koder kan hjælpe personer med et kognitivt handicap til at holde styr på og gennemføre dagligdagens opgaver.

Brugeren skriver sine dagligdagsopgaver, for eksempel morgenrutiner, madlavning mv., ind i et pc-program, der omdanner teksten til personlige 2D-koder. Koderne kan printes ud og opsættes relevante steder i boligen, for eksempel kan en kode til vejledning i kaffebrygning sættes under kaffemaskinen. På sin smartphone får brugeren en liste over dagens gøremål og kan for

hver aktivitet skanne den tilknyttede 2D-kode med BarRefresh-app'en på telefonen og derved få hjælp til dagligdagens opgaver.

16 produkter var indstillet til Årets HITmesse-produkt 2011, og dommerens begrundelse for valget var bl.a.:

"BarRefresh er et hjælpemiddel, som alle kan bruge – både brugere og eventuelle hjælpere... Man er normal, selvom man kan have ganske særlige behov, idet hjælpemidlet er en almindelig smartphone, så man bevarer normaliteten fremfor at skulle benytte et særligt hjælpemiddel."

Læs mere på www.curaga.dk.

handicap»perspektiv

– viden fremadrettet

Forfatter:
Morten Kurth og
Bjarne Bjelke Jensen
ISBN:
978-87-92743-17-6
ISBN-digital:
978-87-92743-18-3

Viden fra kurser bliver til handling

Specialfunktionen kommunikation og multihandicap har siden 1998 afholdt landsdækkende kurser i kommunikation og samspil med børn og unge med multiple funktionsnedsættelser. En evaluering af kurserne viser, at mange kursister formår at sætte kursens viden i spil i praksis, men at tiden er knap til at implementere metoder som for eksempel videoanalyse.

På shop.servicestyrelsen.dk kan du hente evalueringsrapporten om de landsdækkende kurser i kommunikation og samspil.

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre

Telefon: 3635 9696

E-mail: lev@lev.dk

Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)

2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen

Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652

e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel

Tlf. 8628 0925

e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV BLADET:

Nr. 6/60. årgang 2011

ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt

Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International

NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,

Lasse Rydberg, Hans Andersen,

Thomas Gruber

FORSIDEFOTO:

Vibeke Rask Grøn

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre

Telefon: 3635 9696

Telefax: 3635 9697

E-mail: redaktion@lev.dk

Indsendte bidrag afspejler ikke nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline LEV 7 er 18. oktober

LEV 7 udkommer 14. november

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvej 46, Gram

8660 Skanderborg

Tel. 8793 3788

Email: fl@flekklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.**TRYK:** Glumsø Bogtrykkeri**LAYOUT:**

Synergi Reklame + Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:

10.00-12.00

Torsdag, fredag, lørdag, søndag:

Lukket

Ring 8038 0888

(LEV betaler samtalen)

E-mail: raadgivning@lev.dk

Aabenraa

Magny Jønych

Tlf. 7452 6472

e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreassen

Tlf. 9814 4714

e-mail: a.andreassen@home3.gvnet.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen

Tlf. 6445 1562

e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen

Tlf. 5695 6326

e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg

Tlf. 7532 1119

e-mail: krh.dalbo@gmail.com

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)

Tlf. 3647 0212

e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Lene Frømming

Tlf. 2814 0249

e-mail: ka_trunte_36@hotmail.com

Egedal

Jane Villemoes

Tlf. 4031 7597

e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller

Tlf. 7514 2879

e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Lone Thykær

Tlf. 8691 1070

e-mail: thykeer@webspeed.dk

Faxe/Stevns/Vordingborg

Kristian Nicolaisen

Tlf. 22 59 30 50

e-mail: vibeke@angelman.eu

Fredensborg

Michael Willenbrack

Tlf. 4848 0031

e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksberg

Kirsten Bartroff

Tlf. 3871 3158

e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen

Tlf. 9829 2186

e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich

Tlf. 4738 4010

e-mail: nintor@cool.dk

Furesø

Sine Holm

Tlf. 4498 4454

e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn/Ærø

Ulla Stick

Tlf. 6268 1987

e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren

Tlf. 4364 6467

e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen

Tlf. 3513 4419

e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)

Tlf. 4390 8963

e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Gribskov

Vakant

Kontakt Stig Christensen, LEV

Tlf. 3635 9696

e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen

Tlf. 5444 5656

e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen

Tlf. 7484 1665

e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen

Tlf. 4971 9471

e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich

Tlf. 7589 7919

e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen

Tlf. 4922 6162

e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen

Tlf. 4491 9168

e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard

Tlf. 9719 1910

e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann

Tlf. 4826 1050

e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager

Tlf. 9847 9116

e-mail: laager@turbopost.dk

Holbæk/Odsherred

Morten Løvschall

Tlf. 5917 3917

e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen

Tlf. 9748 4190

e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant

Kontakt Stig Christensen, LEV

Tlf. 3635 9696

e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg

Tlf. 4656 3710

e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt

Tlf. 4586 1707

e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson

Tlf. 9725 2058

e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Søren Hansen

Tlf. 5950 7416

e-mail: sdh@dbmail.dk

Kolding

Johs. Tåstensen

Tlf. 4081 2893

e-mail: johst@profibermail.dk

København

Steen Stavngaard

Tlf. 3646 3783

e-mail: ss@sag.dk

Køge

Frank Poulsen

e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen

Tlf. 9782 2768

e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)

Lavendelvej 11

4920 Søllested

Mariager Fjord/**Vesthimmerland/Rebild**

Ella Holm Hansen

e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst

Tlf. 9776 4698

e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen

Tlf. 6534 1509

e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Astrid Marie Nielsen
Tlf. 8692 9518
e-mail: astrid.marie.nielsen@odder.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde/Lejre

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: johnsmoller@yahoo.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Anders Daugbjerg
Tlf. 9751 1719
e-mail: a.d@mail.dk

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Struer

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Gerda Kobberøe (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: eogahoejberg@hotmail.com

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Eva Pinnerup
Tlf. 2811 0363
e-mail: heide@dadlnet.dk

Ærø

Susanne Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 6253 3319
e-mail: bs@hus.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdxbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 3116 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 6453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henriksen
Tlf. 2254 6653
e-mail: : elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:
LEV må gerne kopieres og på anden
måde anvendes, hvis kilden tydeligt
angives.
Et eksemplar af den pågældende pub-
likation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

ANNONCE

ANNONCE

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696